

UNDERDÅNIGT
BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

BESKATTNINGEN AF HVITBETSSOCKERTILLVERKNINGEN I RIKET

AFGIFVET DEN 28 SEPTEMBER 1872

AF

DERTILL I NÅDER FÖRORDNAD KOMMISSION.

STOCKHOLM, 1872.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

Stormächtigste, Allernådigste Konung!

Sedan Eders Kongl. Maj:t den 12 Oktober nästlidet år i Nåder beslutit tillsätta en Kommission, för att till Eders Kongl. Maj:t afgifva underdånigt utlåtande i fråga om lämpligaste grunden för beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket, tillika med förslag till de reglementariska föreskrifter, som för tillämpning och kontroll finnas erforderlige, och Eders Kongl. Maj:t till ledamöter i denna Kommission täckts utse under-tecknade, få vi, till Eders Kongl. Maj:t härmed i underdånighet öfverlemna det utlåtande, hvars afgifvande blifvit oss anbefaldt, äfvensom förslag så väl till Nådig förordning om

beskattningen af hvitbetssockertillverkningen, som till ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikerna i riket, jemte de motiver, hvilka för nämnde förslag hufvudsakligen ligga till grund.

Vid bemödandet att lösa den Kommissionen förelagda frågan om lämpligaste grunden för beskattning af hvitbetssockertillverkningen i vårt land, har Kommissionen i första rummet sökt göra sig underrättad om de olika beskattningsmetoder, som i detta hänseende i andra länder användas, och hvilka resultat dessa lemnat. Uti en till Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Kommers-Kollegium afgifven berättelse har undertecknad Lang, som, för att inhemta kännedom om de i Tyska Tullföreningen, Belgien och Frankrike för beskattning af hvitbetssockertillverkningen använda metoder, på uppdrag af bemälda Kongl. Kollegium, besökt dessa länder, bemödat sig att så fullständigt som möjligt för samma metoder redogöra, och torde Kommissionen, med hänvisning till de detaljerade uppgifter, denna berättelse om dem innehåller, derföre här endast behöfva anföra hufvuddragen af desamma och för öfrigt blott i korthet antyda de metoder, som i Österrike och Ryssland tillämpas, enär dessa sistnämnda för oss äro af mycket underordnad intresse.

I *Tyska Tullföreningens stater* utgår skatten efter de till sockertillverkningen använda betornas vigt, hvilken, der råa betor användas, af kontrolltjenstemän utrönes omedelbart innan betorna inmatas i rif- eller skärmaskinerna, och der torkade betor utgöra råmaterialet, innan dessa fyllas i urlakningskärlen.

Det verkliga förhållandet i medeltal mellan betornas vigt och sockermängden, som derur vinnes, hvilken sednare icke mindre vid detta system än vid de öfriga är det egentliga om än indirekta föremålet för beskattningen, söker man vid denna beskattningsmetod utröna på rent empirisk väg i det att hvarje fabrikant är ålagd att på föreskrifvet sätt föra och när så påfordras för de högre kontrolltjenstemännen förevisa s. k. »fabriksböcker», hvari redogöres för det utbyte i socker af alla slag, som af den vid fabriken afverkade betmängden vunnits. De ur dessa böcker hemtade uppgifter jemte vågjournalernas data samt de upplysningar i öfrigt, som det tillhör kontrollörerna att samla, bilda materialerna till en »kontrollstatistik», på hvars resultat den för beskattningen antagna, »rendements»- (utbytes-) beräkningen grundar sig.

De fördelar denna beskattningsmetod onekligen eger, äro: att kontrollen vid densamma är ytterst enkel, lätt handhafd och vid ändamålsenliga anordningar derjemte ganska tillförlitlig, samt att fabrikanten, sedan betorna blifvit uppvägda, eger full frihet att drifva sin tillverkning på sätt honom lämpligast synes, utan att dervid vara underkastad annan kontroll än den, som kan erfordras, för att tillse, det betor icke i fabriken oloffigen afverkas. Den fordrar icke heller af de lägre kontrolltjenstemännen några tekniska insigter i hvitbetssockerhandteringen, och kontrollkostnaden vid densamma är jemväl billigare än vid de i Belgien och Frankrike använda beskattningssätten. Om hvitbetssocker-

fabrikant för raffinering eller för beredning af så kallad saftmelis önskar i fabriken införa och använda kolonial- eller annat annorstädes tillverkad råsocker, kan sådant äfven tillåtas, utan att skattekontrollen derigenom i ringaste mån försvåras. Den omständigheten att alla betor beskattas lika, ehvad de äro mer eller mindre sockerhaltiga, har äfven till följd, att största möjliga noggrannhet egnas så väl åt hvitbetsodlingen, för åstadkommandet af betor med den högsta möjliga sockerhalt, som åt sockertillverkningen, för att af denna sockerhalt erhålla det högsta möjliga utbyte, hvarföre också denna beskattningsmetod anses hafva varit ett af de verksammaste medlen att bringa den Tyska hvitbetssockerindustrien till den höga grad af utveckling och fullkomlighet så i teoretiskt som praktiskt hänseende, som den för närvarande innehar.

Emot denna metod kan deremot anmärkas: att, ehuru statsverket möjligen kan vara tillförsäkradt att efter beräkningen af medelutbyte utbekomna den tillbörliga skatten, denna likväl ofta kan komma att drabba fabrikanterna ojemnt alltefter den större eller mindre sockerhalt, betorna ega under olika år och på särskilda ställen till följd af olika jordmån m. m., och, då det erhållna utbytet är lägre än det, som blifvit lagdt till grund för bestämmandet af skatten, det ofördelaktiga förhållande, som för fabrikanterna derigenom uppstår, än mera ökas genom den relativt högre beskattning, hvilken då faller honom till last; att, enär betodlaren, för frambringandet af möjligast sockerrika och i öfrigt godartade betor, icke har full frihet att så välja betsart, gödningsmedel och odlingssätt, att han erhåller största möjliga mängd betor, utan måste i viss mån åsidosätta kvantiteten för kvaliteten, han på en gifven jordrymd erhåller icke blott mindre foderämnen, utan ofta äfven mindre socker än om han finge så bedrifva betodlingen, att han på samma areal skördade en större kvantitet men mindre sockerrika betor; samt att, då fabrikantens fördel bjuder honom att af de beskattade betorna vinna det största möjliga sockerutbyte, han deraf föranledes till användande af dyrbarare fabriksinrättningar samt omständligare och kostsammare arbetsmetoder än han möjligen under andra förhållanden skulle begagna.

I *Belgien och Nederländerna* utgör beskattningen i sjelfva verket äfven en råvarubeskattning; men skatten bestämmes der efter den utpressade betsaftens mängd och täthet eller egentliga vikt. Omedelbart efter det saften blifvit vunnit, uppmättes densamma antingen i de till sin rymd bestämda s. k. »skedningspannorna», eller i särskilda reservoarer, och dess egentliga vikt utrönes medelst en areometer, eller s. k. »densimeter», å hvilken den punkt, som motsvarar vattnets täthet, är betecknad med 100° , och hvarje hel grad motsvarar en skillnad af 0,01 i egentliga vigten, hvarefter den skattepligtiga sockerquantiteten uträknas efter det antagande, att en viss volum saft i utbyte lemnar en viss kvantitet socker för hvarje grad öfver 100° , som densimetern vid en tem-

peratur af $+ 15^{\circ}$ C. i saften angifver. För närvarande är sålunda i Belgien stadgadt, att hvarje hektoliter saft skall för hvarje grad, som densimetern i densamma vid $+ 15^{\circ}$ C. visar öfver 100° , anses lemna ett utbyte af 1500 grammer råsocker af medelgodhet, eller af N:ris 10—14 efter den Holländska standarden; men då erfarenheten de sednaste åren gifvit vid handen, att detta beräkningssätt gifver ett lägre utbyte än i verkligheten erhålles, är man nu betänkt att vidtaga en förhöjning i utbytesberäkningen; dock lära, så vidt Kommissionen har sig bekant, förhandlingarna i denna fråga ännu icke hafva blifvit förda till slut.

Enär saftens sockerhalt i allmänhet växer med dess egentliga vigt, samt denna sednare således i allmänhet kan anses vara en approximativ mätare af saftens värde, har ifrågavarande beskattningsmetod framför betbeskattningen onekligen derutinnan ett företräde, att skatten, som alltid är proportionel mot saftens egentliga vigt, dervid mera rättvist träffar fabrikanterna, samt att jordbrukaren i mindre grad föranledes att företrädesvis söka frambringa betor, som gifva det högsta procentiska sockerutbyte. Sedan saften blifvit profvad och skedad, lemnar dessutom denna metod fabrikanten vida friare händer än den Franska vid de följande operationerna, hvarföre den i sin helhet äfven kännes mindre tryckande än denna. En stor fördel vid densamma likasom vid betbeskattningen är äfven, att raffinering af kolonialsocker samt hvitbetsråsocker, som blifvit annorstädes tillverkad, kan i hvitbetssockerfabrik ega rum under det afverkning af betor der försiggår, utan att skattekontrollen derigenom göres mera invecklad eller mindre tillförlitlig.

Å andra sidan får icke förbises, att, ehuru betsaftens värde i allmänhet ökas med egentliga vigten, den dock ingalunda är proportionel deremot, och att ej sällan inträffar, det en specifikt tyngre saft lemnar mindre sockerutbyte än en lättare. De salter och andra ämnen, som betsaften innehåller, bidraga nemligen att höja dennas egentliga vigt, men vålla på samma gång ett förminskadt utbyte af det förhandenvarande sockret samt förringa alltså saftens värde. Grunden för utbytesberäkningen är derföre icke fullt tillförlitlig, och vid saftens profning kunna temligen lätt misstag eller till och med missbruk ega rum, hvilka efteråt äro svåra att upptäcka. Enär vidare, innan betsaften blifvit profvad, med densamma icke får vidtagas någon åtgärd, hvarigenom dess egentliga vigt skulle förändras, och den före profningen alltså hvarken får försättas med kalk eller uppvärmas öfver en viss gräns, är denna beskattningsmetod, åtminstone sådan den hittills tillämpats, af skäl, som längre fram skola närmare utvecklas, icke användbar vid fabriker, der saften vinnes genom urlakning med varmt vatten, eller medelst s. k. »diffusion», och den är derföre också alldeles oanvändbar i sådana fabriker, i hvilka torkade betor förarbetas, och i hvilka utdragandet af sockret jemväl sker genom urlakning, hvarvid de torkade betorna genast i urlakningskärlden försättas med så stor mängd kalk och uppvärmas dermed så mycket, att den vunna saften icke vidare behöfver undergå

någon skedning. Detta beskattningssystem, sådant det tillämpas i Belgien, fordrar dessutom ej mindre än 5 ständiga kontrolltjenstemän vid hvarje fabrik, eller flera än till och med i Frankrike begagnas, hvarigenom naturligtvis kontrollkostnaden blir stor, utan att, såsom af undertecknad Langs ofvan åberopade reseberättelse inhämtas, behörig säkerhet emot underslef visat sig derigenom kunna ernås. Af förhandlingarna i Belgien rörande den ifrågasatta förhöjningen i utbytesberäkningen framgår ock, att underslef i stort omfång derstädes verkligen bedrifvas.

Den beskattningsmetod, som användes i *Frankrike*, är visserligen en fabrikatbeskattning; men jemte det de färdiga sockerfabrikaterna till kvalitet och kvantitet der noga bestämmas, mätes och profvas jemväl saften, likasom i Belgien och Nederländerna; och, om det på grund deraf beräknade sockerutbytet befinnes öfverstiga det genom direkt uppvägning af den färdiga varan utrönta, bestämmes skatten efter det förra. Saftens mätning och profning tjenar alltså här såsom en kontroll å det genom direkt uppvägning bestämda tillverkningsbeloppet; men den utföres icke under den stränga tillsyn och med den noggrannhet som i Belgien. De för tillämpningen af denna beskattningsmetod i Frankrike gällande föreskrifterna äro emellertid i öfrigt synnerligen stränga och för fabrikanterna i hög grad betungande. Utom mycket detaljerade bestämmelser rörande fabriksbyggnadernas beskaffenhet och anordning, till förekommande deraf, att socker skulle kunna derifrån olofligen bortföras, är tillverkningen i hela dess förlopp underkastad noggrann tillsyn, och knappast någon af de operationer, som följa efter saftens inkokning till kristallisation, får företagas utan föregången skriftlig anmälan hos kontrolltjenstemännen, hvilka dervid böra vara närvarande och ega anställa de vägningar samt andra undersökningar, hvilka de anse nödiga, för att kunna bedöma tillverkningens verkliga storlek. Såsom en ytterligare säkerhetsåtgärd emot bortförandet af obeskattadt socker ifrån fabriker, är dessutom transporten af socker inom landet underkastad åtskilliga formaliteter och en sträng uppsigt.

Alla råsockerfabriker, och dessa utgöra i Frankrike det vida öfvervägande antalet, äro underkastade dessa kontroller; men vid de s. k. »Fabriques raffineries», eller sådana fabriker, hvilka antingen direkt af saften bereda toppsocker eller s. k. saftmelis, eller på annat sätt jemte sockertillverkning äfven utöfva raffinering, och hvilka sålunda i allmänhet behöfva att, utom den egna produkten, äfven använda annorstädes tillverkad råsocker, äro kontrollerna ännu mera omständliga och invecklade, då det i fabriker, införda sockret skall bestämmas till vikt och kvalitet och efter viss stadgad utbytesberäkning gå i afdrag å den i förädlad form från fabriker, utförda varan. Det är också just med afseende å de svåra, obehagliga och fabriksrörelsen ej obetydligt störande kontrollerna äfvensom å otillförlitligheten af det Franska typsystemet och de derpå grundade

utbytesberäkningarne, som de hufvudsakliga anmärkningarne blifvit rigtade mot denna beskattningsmetod.

Till förmån för det Franska beskattningssystemet kan å andra sidan anföras: att den, såsom väsendtligen utgörande en produktbeskattning, bör i hvarje särskildt fall rättvisare träffa den tillverkade varan än någon af de andra metoderna; att den i ännu mindre grad än den Belgiska inverkar på betornas odlingsätt; samt att den icke nödvändiggör mera invecklade och kostsamma fabriksinrättningar och arbetsmetoder än sådana, som af förhållandenas egen natur betingas och skulle användas, äfven om icke någon sockerskatt finnes. Det torde dock knappast behöfva framhållas, att det inflytande, de olika beskattningsmetoderna kunna utöfva i afseende på odlings- eller tillverknings sättet, i väsendtlig mån är beroende af sjelfva *beskattningsbeloppet* och detsammes förhållande till den tillverkade varans värde.

I *England* är beskattningen enligt lag hufvudsakligen lika med den Franska; men, så vidt Kommissionen känner, finnes der blott en enda fabrik, och vid denna tillämpas, på grund af särskilt medgifvande, tills vidare det Belgiska beskattningssystemet.

I öfrigt användes, så vidt Kommissionen har sig bekant, blott *en* annan beskattningsmetod, nemligen den, som är antagen i *Österrike och Ryssland*, och som grundar sig på den utrönta eller uppskattade afverkningsförmågan af de för hvitbetssaftens vinnande använda apparater. Denna metod är visserligen mycket enkel och medför ganska ringa kostnad för kontrollen, enär någon ständig tillsyn vid fabrikerna icke erfordras; men, som de nämnda apparaternas afverkningsförmåga under olika förhållanden kan variera emellan temligen vidsträckta gränсор, är metoden alltför osäker, för att hos oss böra tjena till förebild.

Efter denna öfversigt af de i främmande länder antagna beskattningsmetoder, torde Kommissionen nu få öfvergå till den viktiga frågan, hvilket beskattningssätt för våra förhållanden vore lämpligast; och då 1869 års Riksdag, i sammanhang med den då beslutade beskattningen å inom landet tillverkad hvitbetssocker, antog den i Belgien gällande beskattningsmetoden, har Kommissionen ansett sig böra i främsta rummet rigta sin uppmärksamhet på denna. Enär densamma, enligt hvad redan ofvan blifvit anfördt, grundar sig på saftens mätning och profning samt beräkning af ett visst sockerutbyte ur en viss volum saft af en viss egentlig vikt, är vid dess tillämpning ett oeftergiftigt vilkor, att saften, innan den profvas, icke får försättas i annat tillstånd, än vid bestämmandet af utbytesberäkningen varit af lagstiftaren förutsatt. Om t. ex. saften, innan den profvas, försättes med kalk, eller bibringas så hög värmegrad, att i densamma befintliga ägg-hvitartade ämnen koaguleras, fränkiljas vissa af saftens beståndsdelar, och saften erhåller en i förhållande till sockerhalten lägre specifik vikt än den ursprungligen hade. I Belgien är derföre föreskrifvet, att saften, innan den blifvit profvad, hvarken får försättas

med några kemiskt på densamma inverkan ämnen, eller uppvärmas öfver 40° C. Då saften vinnes genom pressning, — och något annat tillverknings sätt begagnas, så vidt Kommissionen kunnat erfara, icke i något af de länder, hvarest saftbeskattning förekommer, — kan en sådan föreskrift utan olägenhet tillämpas; men af de sedan år 1869 här i landet anlagda hvitbetssockerfabriker äro trenne inrättade, för att medelst den s. k. »diffusionsmetoden», eller genom urlakning med varmt vatten af de fint sönderskurna betorna, vinna betsaften, och efter all sannolikhet komma flera fabriker att efter samma system här anläggas. Vid dylika fabriker uppbringas saftens värmegrad till + 60° C. och vida deröfver, och i allmänhet nödgas man, till förekommande af saftens surning i urlakningskärlen, att försätta den med kalk, ehuru oftast i blott ringa mängd. För fabriker, som arbeta efter denna metod, skulle en tillämpning af ofvan omförmälde i Belgien gällande föreskrift högst menligt inverka på fabrikationens gång och sannolikt nödgas dem att med betydliga uppoffringar öfvergå till en annan tillverkningsmetod. Då Kommissionen icke ansett sig kunna föreslå ett beskattningssätt, som för flera med stor kostnad inrättade fabriker skulle medföra så menliga följder och på hvitbetssockerindustriens utveckling i öfrigt verka i hög grad hämmande, har densamma tagit i öfvervägande, huruvida saftbeskattning skulle kunna tillämpas vid fabriker, som arbeta efter diffusionsmetoden, ifall för dem en särskild beräkningsgrund för sockerutbytet fastställdes; men, då Kommissionen i detta hänseende icke haft att stödja sig vid någon i utlandet vunnen erfarenhet, som kommit till dess kännedom, och icke varit i tillfälle att sjelf anställa de omfattande undersökningar, som för en så invecklad frågas utredning varit erforderliga, och som, för att blifva tillräckligt upplysande, hade bort anställas vid flera fabriker samt dessutom måhända endast skulle hafva ådagalagt, att, huru än beräkningen af saftens sockerutbyte fastställes, den vid diffusionsmetoden blifver ännu mera otillförlitlig än vid pressförfarandet, så har Kommissionen måst afstå äfven från denna utväg att göra saftbeskattningen hos oss tillämplig. Frågan om saftbeskattningens lämplighet för våra förhållanden har alltså sedan år 1869, då Riksdagens beslut derom fattades, kommit i en väsendtligen förändrad ställning, och, såväl på grund här af som af hvad för öfrigt om samma metod ofvan blifvit i underdånighet anfördt, finner sig Kommissionen ej under närvarande förhållanden kunna tillstyrka dess tillämpning i vårt land.

En ren produktionsbeskattning, sådan den vid bränvinstillverkningen hos oss förekommer, synes visserligen vara den naturligaste, enär den direkt träffar den tillverkade varan och af denna utgår just med det belopp lagstiftaren åsyftat, hvilket icke vid någon annan metod städse kan blifva fallet, samt bör drabba alla lika; men svårigheterna vid dess tillämpning äro jemförligt mycket större vid hvitbetssockerindustrien än vid bränvinstillverkningen. Under det vid den sednare bränvinet ifrån den jästa mäskan genom destillation på några minuter afskiljes såsom färdig vara, utan att ens för fabriken

arbetare behöfva vara åtkomlig, äro sockerfabrikaterna till en stor del under flera veckor eller till och med månader i ett halffärdigt tillstånd, i hvilket de likväl icke äro såsom sötningsmedel oanvändbara, och, om de kunde undandragas skatten, ofta skulle kunna med fördel säljas. I Frankrike har man derföre icke kunnat åtnöja sig med att till vigt och beskaffenhet bestämma de färdiga sockerfabrikaterna, innan dessa från fabrikerna bortföras, utan man har, för att bereda sig ytterligare kontroll, på sätt redan är nämndt, funnit sig nödsakad, att icke blott mäta och profva betsaften, utan ock noga följa samt föra noggrann räkning öfver tillverkningen och det utbyte, som af hvarje produkt bör påräknas, alltifrån det den till kristallisation inkokade saften fylles i formar eller andra kristallationskärl, och till dess sockret blifvit färdig handelsvara. För denna så att säga *indirekta* kontroll måste fabrikanten underkasta sig många formaliteter och obehag, som för honom äro vida mer tryckande än de kontrollåtgärder, som den *direkta* bestämningen af de färdiga fabrikaterna förorsakar, och ensamt af denna anledning skulle Kommissionen icke kunna tillstyrka, att det Franska beskattningssystemet hos oss införes; men äfven om man kunde, utan allt för stor fara för missbruk, utesluta icke blott saftens mätning och profning, utan ock alla öfriga indirekta kontroller, hvarom emellertid för närvarande icke någon erfarenhet från annat land föreligger, skulle dock den rena produktbeskattningen, tillämpad på hvitbetssockerindustrien, medföra flera andra svårigheter och olägenheter, hvarå Kommissionen torde få fästa uppmärksamheten.

En icke ringa svårighet ligger bland annat i bestämmandet af de färdiga sockerfabrikaternas kvalitet, hvilket icke kan ske med på långt när samma noggrannhet som af bränvinets, men likväl är nödvändigt, emedan fabrikaterna naturligtvis böra beläggas med större eller mindre skatt, alltefter deras bättre eller sämre beskaffenhet. För detta ändamål har man i Frankrike icke haft annan utväg än att uppställa vissa typer, likasom vid förtullning af importeradt socker i allmänhet sker, och efter dessa typer klassificera sockerfabrikaterna; men, emedan typerna hufvudsakligen skiljas från hvarandra genom färgen, är en sådan klassificering ofta vilseledande med hänsyn till sockrets verkliga värde, och den kan för hvitbetssocker vara det ännu mera än för kolonialsocker, enär det i viss mån ligger i hvitbetssockerfabrikantens makt, att, då hans fördel så fordrar, gifva ett renare socker en mörkare färg än ett mindre rent. Det torde för öfrigt böra anmärkas, att den Holländska standarden ej väl lämpar sig för klassificering af hvitbetssocker. Det socker, hvaraf nämnde standard består, är nemligen Javasocker, och detta har alltid en gråaktig färgnyans, under det hvitbetssockrets färg i allmänhet är gul- eller rödaktig, och så olika färgnyanser äro ej med hvarandra fullt jemförbara, hvarföre man också både i Frankrike och Tyskland i och för den allmänna handelns behof funnit sig nödsakad uppställa särskilda typer för hvitbetssocker. Det har visserligen blifvit föreslaget, att lämpa skatten efter halten af kristalliserbart socker, sådan densamma medelst

polarisation angifves; men undersökning af socker medelst polarisationsinstrument är en operation, som fordrar mera insigter och öfning än man af kontrolltjenstemännen i allmänhet ansett sig kunna fordra, och förslaget har därför hittills icke kommit till utförande. I Preussen undersökes emellertid det råsocker, som skall exporteras, medelst polarisationsinstrument, för att utröna att det icke har mindre sockerhalt än den för tillgodonjutande af drawback fastställda samt för bestämmande af drawbackens belopp. Ett sockers värde är dock ingalunda beroende endast af dess halt af kristalliserbart socker, utan äfven af dess större eller mindre frihet från vissa andra ämnen, hufvudsakligen salter, och polarisationen är därför icke heller någon säker värdemätare för socker. Ehvad man alltså beslutar sig för att klassificera sockerfabrikaterna efter vissa fastställda färgtyper, eller efter polarisation, så måste alltid skatten komma att drabba några sockerslag hårdare och andra lindrigare än med hänsyn till deras verkliga värde borde ske och kan alltså icke heller vid denna beskattningsmetod alltid blifva fullt rättvis.

Emedan skatteklasserna måste vara få, på det ej klassificeringen skall gifva anledning till alltför många och ofta svårlösta tvister, måste äfven derigenom inträffa, att skatten ej för alla sockerslag kan komma att stå i rättvist förhållande till deras värde. Om t. ex. likasom för förtullning af utländskt socker hos oss uppställdes 2:ne skattetyper för hvitbetssocker, nemligen en mörkare och en icke mörkare än N:o 18 å den Holländska standarden, så skulle, enär större delen af det hvitbetsråsocker, som här i landet med härstädes nu brukliga arbetsätt tillverkas, till färgen står nära gränsen af N:o 18 och ofta deröfver, en del råsocker komma att beläggas med samma skatt som raffineradt socker, så framt ej fabrikanterna förstode att gifva det en mörkare färg.

En annan och kanske den största svårigheten uppstår dock vid hvitbessockerfabriker, som antingen tillika sysselsätta sig med raffinering af kolonialsocker eller annorstädes tillverkad hvitbetssocker eller för beredning af s. k. »saftmelis» införa förenämnda sockerslag, enär vid utförsel af socker från sådana fabriker naturligtvis ett visst afdrag bör göras för det socker, som blifvit dit infördt, och för hvilket antingen införseltull eller tillverkningskatt redan blifvit erlagd; men, som sockret i allmänhet från fabriken utföres i mera förädlad form än det dit införes, kan afdraget icke till vigten blifva lika med det infördas, utan måste bestämmas efter viss fastställd utbytesberäkning. Det är alltså nödvändigt att allt det socker, som i en fabrik införes, äfven noga klassificeras, vare sig genom jmförelse af färgen med vissa typer eller genom undersökning medelst polarisationsinstrument. Uppgörandet åter af den utbytesberäkning, hvarefter afdraget skall bestämmas, är en mycket grannlaga uppgift; ty, då klasserna för socker, hvilket i fabriken införes, af samma skäl, som ofvan för skatteklasserna omförmäldes, ej kunna vara många, måste hvarje klass omfatta sockerslag, som gifva flera procent olika utbyte, och då utbytet är fastställt efter en *medelsort* i hvarje klass, måste, enär ett större ut-

byte verkligen erhålles efter de *bättre* sockerslagen, en del af detta komma att beläggas med tillverkningskatt, och, om sämre sockerslag än medelsorten användas, kommer en del af det vid fabriken utaf hvitbetor kunna sockret att utgå skattefritt. Olägenheterna häraf blifva naturligtvis desto större, ju större kvantiteter socker till fabrikerna införas.

Om för öfrigt hvitbetssockerfabriker, som tillika raffinera främmande socker, icke hela året om skola stå under ständig kontroll, likasom under den tid betafverkning der försiggår, hvilket både för statsverket skulle medföra högst betydliga kostnader och för fabrikanterna vara betungande, måste, innan betafverkningen börjar, alla sockerhaltiga produkter antingen vara från fabrikslokalerna bortförda eller ock bragta i sådan form, att de af kontrolltjenstemännen kunna till kvantitet och kvalitet bestämmas, och det samma måste jemväl ega rum innan kontrollpersonalen efter betafverkningens slut lemna fabriken. Nödvändigheten att bedrifva tillverkningen på sådant sätt, att detta kunde ske, skulle likväl för fabrikanterna ofta kunna medföra icke ringa olägenheter. I Frankrike stå verkligen de så kallade »*Fabriques-raffineries*» under kontroll hela året; men antalet af dylika fabriker i jemförelse med det af sådana, som icke raffinera utan endast tillverka hvitbetsråsocker, är der, såsom redan är nämnt, mycket ringa, och kontrollkostnaden vid de förra är derför i Frankrike af jemförelsevis mindre vikt. Hos oss deremot eger ett alldeles motsatt förhållande rum, i det af våra nuvarande hvitbetssockerfabriker de flesta sysselsätta sig med raffinering.

På grund af hvad i det föregående blifvit anfördt, och då Kommissionen är öfvertygad att åtminstone till en början, då skatten är låg, statsverkets fördel både billigast och lättast bevakas genom beskattning af råvaran, samt att våra inhemska hvitbetssockerfabrikanter heldre underkasta sig de vid en låg skatt jemförelsevis ringa olägenheter, som en betbeskattning medförer, än dem, som af öfriga beskattningsmetoder måste blifva en följd, tvekar Kommissionen icke att i underdånighet tillstyrka, *det skatten hos oss tillsvidare må utgå efter de afverkade betornas vikt, i likhet med hvad i Tyska staterna sker.* Då för öfrigt samtliga här i landet anlagda hvitbetssockerfabriker äro inrättade efter Tyskt mönster och i allmänhet försedda med nutidens bästa apparater för tillgodogörande af betornas sockerhalt, äro de äfven väl egnade att arbeta under det Tyska beskattningssystemet.

Skulle man emellertid framdeles vilja öfvergå till produktbeskattning eller annan beskattningsmetod, kan sådant då lättare ske, sedan man hunnit förvärfva mera erfarenhet i hvitbetssockerindustrien, samt en för skattekontrollen vid densamma erforderlig och med handteringens tekniska detaljer tillräckligt förtrogen personal kunnat hinna uppfostras.

Efter att sålunda hafva redogjort för de olika beskattningssystemens fördelar och olägenheter samt de förhållanden, som förmått Kommissionen föreslå, att den Tyska beskattningsmetoden må hos oss tillsvidare tillämpas, anhåller nu Kommissionen att få i underdånighet angifva de hufvudsakligaste skälen för de förslag till förordning om hvitbetssockerbeskattningen samt ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikerna i riket, hvilka härjemte underdånigst bifogas. Vid upprättandet af dessa förslag har Kommissionen i flera väsendtliga hänseenden följt den Preussiska lagstiftningen i ämnet samt i tillämpliga delar jemväl tagit till ledning hos oss gällande författningar rörande bränvinstillverkningen.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med sistnämnda författningar, har Kommissionen i ofvanberörda förslag till förordning om hvitbetssockerbeskattningen endast upptagit grunderna för beräkningen af skatten, sättet för dennas erläggande, hufvuddragen af kontrollen och fabrikanternas åligganden i och för densamma samt nödiga ansvarsbestämmelser, men deremot i ordningsstadgan sammanfört alla detaljföreskrifter rörande kontrollen.

Motiver till den föreslagna förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

§§ 1 och 2.

Enär skatten i Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 15 Oktober 1869 blifvit fastställd å sjelfva sockret, har detsamma jemväl skett i dessa §§, ehuru, enligt den af Kommissionen förordade beskattningsmetoden, den tillverkade sockerqvantiteten icke kommer att direkt bestämmas, utan endast beräknas efter viss norm, som möjligen kan komma att tid efter annan förändras. I Eders Kongl. Maj:ts nyssnämnda Nådiga Kungörelse har emellertid icke blifvit uttryckligen angifvet *hvilket sockerslag* den fastställda skatten skall drabba; men då Riksdagen, hvars beslut rörande sjelfva skattebeloppet blifvit af Eders Kongl. Maj:t i Näder godkänt, i sin underdåniga skrifvelse den 11 Maj 1869 tillkännagifvit sig hafva antagit den Belgiska beskattningsmetoden *och jemväl hafva följt alldeles samma grund för beräkning af sockerutbytet*, som i Belgien då var gällande, torde man deraf kunna sluta, att så väl Eders Kongl. Maj:t som Riksdagen afsett att den bestämda skatten skall erläggas för *råsocker*, likasom i Belgien. I enlighet med denna uppfattning har Kommissionen i §§ 1 och 2 föreslagit, att skatten skall beräknas efter utbyte i råsocker; men med afseende å dettas kvalitet har den ansett sig icke kunna följa den i Belgien gällande bestämmelsen att utbytesberäkningen afser råsocker af N:ris 10—14 å den Holländska standarden, utan har Kommissionen, enär skatten å inhemskt hvitbetssocker blifvit gjord beroende af införseltullen för råsocker af mörkare färg än N:o 18 å nämnda standard, funnit sig böra bibehålla denna färggräns äfven för

det inom landet tillverkade råsockret samt derföre beräknat utbytet af de afverkade betorna i råsocker af mörkare färg än N:o 18 af merbemälda standard.

Bestämmandet af sockerutbytet i medeltal för ett helt land är alltid en svår uppgift, och, huru än detta utbyte bestämmes, kommer dock alltid skatten, på sätt redan förut blifvit antydt, att icke blott drabba särskilda fabriker till en viss grad ojemnt, utan äfven att vid samma fabrik träffa den färdiga varan något olika under olika år. Utbytet beror nemligen icke blott af betornas sockerhalt, utan ock af deras större eller mindre frihet från salter och vissa andra främmande ämnen samt det sätt, hvarpå de förarbetas, och det är väl bekant, att använda gödningsmedel, jordmån, klimat m. m. på betornas beskaffenhet utöfva ett högst väsendtligt inflytande. Sockerutbytet är derföre också så olika i särskilda länder, att, då man i Frankrike i medeltal icke erhåller mer än 5—6 q råsocker af en centner betor, beräknas i Tyskland af samma vigt betor i allmänhet emellan 8 och 9 q , och fabriker finnas i sistnämnda land, hvarest man af betorna i medeltal vinner omkring 9 procent råsocker. I vårt land har man i allmänhet ännu ganska ringa erfarenhet om utbytet af de här odlade betorna; men, af hvad Kommissionen kunnat inhemta om här vunna fabriksresultater, samt med ledning af de undersökningar rörande sockerhalten, som blifvit anställda å hvitbetor, odlade i särskilda delar af landet, anser Kommissionen, att ett utbyte af $7\frac{1}{2}$ procent råsocker utaf mörkare färg än N:o 18 å den Holländska standarden tillsvidare kan antagas såsom ett lämpligt medeltal för de delar af vårt land, i hvilka hvitbetssockertillverkning för närvarande bedrifves. Hvad åter utbytet af torra betor angår, så torde, på grund af den erfarenhet, som i detta hänseende i Tyskland vunnits, kunna antagas att 5 centner råa betor lemna 1 centner torkade, samt att utbytet af 1 centner torkade betor alltså är 5 gånger så stort som af 1 centner råa. Skatten för afverkade torkade betor var i Preussen en lång tid till och med $5\frac{1}{2}$ gånger så stor, som den för lika vigt råa, men har nyligen, af skäl som Kommissionen ej med säkerhet känner, blifvit nedsatt till $4\frac{3}{4}$ gånger sistnämnda skattebelopp.

Enligt den utbytesberäkning, som af Kommissionen sålunda antagits, och den tullsats af 8 öre per q å råsocker af mörkare färg än N:o 18, som för nästa år blifvit af sednaste Riksdag bestämd, skulle alltså under den första treåriga skatteperioden afgiften för 1 centner afverkade betor blifva 12 öre, och för 1 centner torkade 60 öre.

§ 3.

Kommissionen har här föreslagit, att skatten för de under hvarje kalendermånad afverkade betorna skall erläggas inom 14 dagar efter månadens utgång. Ett särskildt skäl, hvarför Kommissionen ansett det ej böra fordras, att sockerskatten skall erläggas

i förskott, såsom hos oss till en del ännu är förhållandet med bränvinsskatten, har varit, att färdigt socker i allmänhet ej erhålles och kan utlemnas i handeln förr än några veckor efter det de betor blifvit sönderrifna eller sönderskurna, hvaraf sockret är framställdt, och att en mindre del af sockerutbytet först flera månader efter betafverkningen kan bringas i säljbar form. Någon rättighet att upplägga socker på nederlag under offentlig kontroll, för att derigenom erhålla anstånd med betalningen af skatten, har Kommissionen ej funnit sig böra ifrågasätta, aldraminst under de första åren, då skatten är jemförelsevis obetydlig.

§ 4.

Stadgandet i denna § har ansetts nödvändigt för att förekomma underslef och svarlösta tvister. Ett alldeles lika stadgande finnes äfven i Preussiska lagstiftningen.

§ 5.

Den beskrifning öfver fabriken med vissa i densamma befintliga fasta apparater och kärl, hvilken fabrikanten enligt denna § skall aflemna, är nödvändig icke blott för utöfvandet af en verksam kontroll vid fabriken, utan äfven för att sätta kontrolltjenstemännen och deras chef i tillfälle att bedöma, huruvida auordningarne inom fabriken äro af beskaffenhet att underlätta missbruk.

Genom en jemförelse mellan de aflemnade samt enligt § 6 till sin riktighet kontrollerade uppgifterna om de fasta apparaternas och kärlets storlek samt journalerna öfver betornas uppvägning vinnes jemväl en erfarenhet om dylika apparaters och kärlets afverkningsförmåga, som för kontrollen i flera hänseenden är af stor vigt.

De i denna § förekommande stadganden stå i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de föreskrifter, som den Preussiska lagstiftningen i samma hänseende innehåller. Emellertid äro de ingalunda att anse såsom ensamt tillhörande det Tyska beskattningssystemet eller deraf framkallade; ty jemväl i Frankrike och Belgien fordras af sockerfabrikanterna liknande och i vissa afseenden ännu mera detaljerade fabriksbeskrifningar.

§ 6.

Mom. 2. Enär en fullt exakt kännedom om rymden af pannor och andra fasta kärl icke är nödig för de ändamål, som med den i § 5 föreskrifna anmälan afses, och en uppmätning af nämnde kärlets rymd är en besvärlig och tidsödande operation, har Kommissionen ansett en sådan endast i det fall böra företagas, att man har skäligen anledning misstänka, det fabrikantens uppgifter i berörda hänseenden äro i väsentlig mån oriktiga.

Mom. 3. Fabrikantens närvaro vid besigtningen är nödig, på det han dels må erfara, huruvida besigtningssmannen finner gällande stadganden rörande anordningarne inom fabriken vara behörigen iakttagna, eller i motsatt fall hvilka förändringar anses erforderliga, dels ock mottaga nödiga föreskrifter och anvisningar beträffande vägens uppställning, numerering af fasta kärl m. m.

§ 9.

I likhet med hvad i Preussen eger rum, har Kommissionen här föreslagit, att fabrikanterna skola öfver sin tillverkning föra ordentliga fabriksböcker («Betriebsbücher») och, när helst så påfordras, hålla dessa tillgängliga för kontrollörer och deras förmän, på det dessa tjänstemän må blifva i tillfälle icke blott att säkrare kontrollera betafverkningsen, utan äfven att öfver hvitbetssockertillverkningens ställning och verkliga storlek uppsätta en tillförlitlig statistik, hvarur bland annat framgår, huru stort sockerutbyte erhålles af de afverkade betorna, hvilket naturligtvis är af högsta vikt för lagstiftarne att känna. I fall betbeskattningsmetoden skulle komma att någon längre tid hos oss tillämpas, är det nemligen att förutse, det fråga tid efter annan kommer att uppstå om förändring af den beräkningsgrund för utbytet, som från början blifvit fastställd, och äfven om en annan beskattningsmetod skulle komma att framdeles införas, är det alltid af stort intresse att känna mängden och beskaffenheten af det hvitbetssocker, som under föregående år vid olika fabriker erhållits af derstädes afverkade betor.

§ 10.

Mom. 1. Enär det icke blott är beqvämt att kunna med ett namn beteckna den period, under hvilken all afverkning af råa betor utaf ett års skörd måste ega rum, utan äfven är lämpligt att den statistik, som öfver hvitbetssockerindustrien årligen bör upprättas, omfattar nämnda period, har Kommissionen i början af detta moment med benämningen *tillverkningsår* utmärkt tiden från och med den 1 September det ena året till och med den 31 Augusti det påföljande. Afverkningen af betor kan nemligen icke gerna hos oss börja förr än i slutet af September månad; men, enär det är förenadt med svårigheter att längre tid förvara de råa betorna, fortsättes den sällan längre än till slutet af Februari, hvarefter förarbetningen och förädlingen af de erhållna produkterna likväl ännu någon tid plägar fortgå. I fabriker, hvarest betorna sönderskäras och torkas, kan deremot förarbetningen af de torkade betsnitslarne fortgå hela året om.

Att skatten tills vidare hvart tredje år hos oss kommer att förändras den 1 Juli synes icke utgöra något giltigt skäl att räkna tillverkningsåret från sistnämnde dag, helst

det icke är sannolikt, att någon hvitbetssockerskatt hos oss kommer att inflyta under Juli och Augusti månader.

Äfven i Frankrike räknas tillverkningsåret från den 1 September och i Tyskland omfattar den årliga statistiska redogörelsen för hvitbetssockerindustrien tiden från och med den 1 September det ena året till samma dag det påföljande.

Mom. 2. Som enligt § 3 betafverkning kan fortgå $1\frac{1}{2}$ månad utan att någon skatt blifvit erlagd, och den enligt § 27 utan ansvarspåföljd kan få med ända till en femtedel öfverstiga den anmälda, har Kommissionen funnit nödigt föreslå, att fabrikan- ten skall ställa säkerhet för så stort skattebelopp, som fullt motsvarar den af honom uppgifna betafverkningen under 2:ne månader. Det tillhör uppsyningsmännen på stället att tillse, det betafverkningen under 20 på hvarandra följande arbetsdygn icke får med mera än en femtedel öfverstiga den af fabrikan- ten uppgifna, och detta är jemväl ett skäl, hvarför uppsyningsmännen, jemlikt mom. 5 af ifrågavarande §, skola erhålla ett exemplar af fabrikan- tens i mom. 1 och 4 omförmälda anmälningar.

§§ 11 och 12.

Den fabrikan- ten i § 11 ålagda skyldighet att i vissa fall ersätta staten kostnaden för kontrollen vid hans fabrik, då uppsyningsmännen måste uppehålla sig derstädes, ehuru ingen betafverkning eger rum, står i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad i § 8 af gällande förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin stadgas, och § 12 åter motsvarar fullkomligt § 26 mom. 2 af nämnda Nådiga förordning.

§ 13.

Likasom annorstädes, der betbeskattning eger rum, har Kommissionen föreslagit att antalet af de kontrolltjenstemän, som under det afverkning af hvitbetor fortgår, ständigt böra vistas vid fabriken, skall vara *trenne*, så framt betafverkningen under söcken- dagar eger rum oafbrutet natt och dag, men blott *tvenne*, ifall betafverkningen fortgår endast om dagarne. Kommissionen har föreställt sig, att man af dessa s. k. uppsynings- män i allmänhet ej borde *fordra* mera bildning än som är nödig för att med noggrann- het uppväga betorna och föra de föreskrifna journalerna öfver betuppvägningen. Kon- trollörerna, hvilka icke ständigt skulle behöfva vistas vid fabriken och, i synnerhet då de hafva tillsyn öfver flera fabriker, närmast motsvara öfverkontrollörerna vid bränvins- brännerierna, böra deremot vara mera bildade män och om möjligt ega tekniska insigter i hvitbetssockerhandteringen. De böra åtminstone en gång i veckan besöka hvarje under

deras tillsyn stående fabrik under den tid betafverkning der fortgår och äfven en eller annan gång sedan betafverkningen för tillverkningsåret upphört.

§ 14.

Med hänsyn dertill att till uppsyningsmän endast mycket ordentlige och pålitlige personer böra användas, och att dessa högst 4 månader af året kunna påräkna att blifva i nämnda egenskap sysselsatta, samt att de derunder hafva en både ansträngande och ansvarsfull tienstgöring, har Kommissionen funnit sig för dem icke kunna föreslå mindre aflöning än 5 Rdr om dagen, helst de sjelfva skola bekosta sitt uppehälle vid fabriken. Kommissionen har ansett att fabrikanterna böra vara skyldige att utan ersättning bestå kontrolltjenstemännen logis samt emot en viss betalning jemväl kost, då så erfordras, enär i motsatt fall kontrollen skulle kunna i hög grad försvåras eller till och med alldeles omöjliggöras vid en på landet belägen fabrik, hvars egare eller föreståndare vägrade att skaffa kontrolltjenstemännen logis och kost. Att ålägga fabrikanten att *utan ersättning* lemna kontrolltjenstemännen kost, såsom förhållandet är vid brännerierna, synes så mycket mindre lämpligt, som kontrolltjenstemännen vid hvitbetssockerfabrikerna äro flera, och sådant fordras ej heller af hvitbetssocker-fabrikanterna i andra länder.

§ 15.

Då för närvarande en särskild byrå vid Kongl. Civil-Departementet finnes för kontrollen öfver bränvinsbrännerierna i riket, har Kommissionen trott, att chefen för nämnda byrå, hos hvilken alltid bör förutsättas grundliga tekniska insigter, lämpligen skulle kunna hafva öfverinseendet äfven öfver hvitbetssockerbeskattningen. I Kommissionens förslag kallas denna byrå endast »den vid Kongl. Civil-Departementet inrättade kontrollbyrå»; men det torde kunna ifrågasättas, huruvida ej densamma lämpligen kunde förflyttas till Kongl. Finans-Departementet, en fråga, i hvilken det dock icke torde tillkomma Kommissionen att närmare ingå.

§ 16.

Enär det kan antagas, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger tillfälle inhämta noggrannaste kännedom om personer, som till uppsyningsmän vid hvitbetssockerfabrikerna kunna vara lämpliga, torde det äfven böra uppdragas åt nämnda myndighet att uppsyningsmännen förordna. Kontrollörerna deremot har Kommissionen ansett böra förordnas af Eders Kongl. Maj:t, på förslag af chefen för kontrollbyrån.

§ 17.

Kommissionen har funnit sig här endast böra i korthet angifva när och huru uppvägningen af betorna bör ske samt fabrikantens åligganden dervid, men ansett att detaljföreskrifterna rörande uppvägningen lämpligast hafva sin plats i ordningsstadgan.

§ 18.

Föreskriften att uppvägning af betor samt dessas afverkning i rif- eller skär-maskiner o. s. v. ej må företagas emellan vissa timmar å sön- och helgdagar synes icke blott förenlig med god ordning i allmänhet, helst ett sådant afbrott utan synnerlig olägenhet för fabrikationen kan ega rum, utan är äfven nödig för att bereda uppsyningsmännen en väl behöflig hvila.

§ 20.

Att kontrolltjenstemännen i fabriken skola hafva en särskild embetslokal är nödvändigt, på det kontrollen må kunna behörigen utöfvas, och är jemväl föreskrifvet ej blott i Preussen utan ock i Frankrike och Belgien. Storleken af denna lokal är i Preussen icke genom lag bestämd; men i Frankrike och Belgien är stadgadt, att golfytan af densamma skall vara minst 12 kvadratmeter, eller omkring 133 Svenska kvadratfot. Kommissionen har dock ansett att en golfyta af 100 kvadratfot hos oss *kan* vara tillräcklig, enär, med undantag af de tider, då vaktombyte sker, sällan mer än en uppsyningsman i sender behöfver uppehålla sig uti ifrågavarande embetslokal.

§ 21.

Vid bestämmandet af ansvar för skatteförsnillning vid hvitbetssockerfabrikerna har Kommissionen, så vidt sådant ansetts lämpligt, följt samma grunder, som i fråga om ansvar för dylik försnillning vid bränvinsbrännerierna äro gällande. Någon konfiskation af redskap har dock icke blifvit föreslagen, enär värdet af redskapen vid hvitbetssockerfabrikationen i allmänhet är vida större än vid brännerierna, och en dylik konfiskation dertill skulle blifva ett alltför strängt straff, som ofta skulle kunna drabba oskyldiga bodelagsmän. Detsamma gäller äfven i viss mån om konfiskation af olofligen tillverkade sockerfabrikater, hvilken i fabriker, der annorstädes tillverkad råsocker raffineras, dessutom ofta skulle blifva svår att utföra, i anseende till omöjligheten att bestämma, hvilket socker blifvit olofligen tillverkad. Den Preussiska författningen om hvitbetssocker-

beskattningen, som eljest i allmänhet innehåller ganska stränga ansvarsbestämmelser, föreskrifver dock icke för någon förbrytelse konfiskation hvarken af redskap eller olofligen tillverkad socker.

§ 22.

Mom. 2 af denna § afser sådana fall, som att t. ex. en okunnig eller vårdslös arbetare af misstag skulle till rif- eller skärmaskinerna framföra och inmata betor, som icke blifvit behörigen uppvägda.

§ 23.

Enär oloflig afverkning med begagnande af lokal eller redskap, som icke blifvit behörigen anmäld, i allmänhet är vida svårare att upptäcka än då anmäld lokal eller redskap blifvit använd, har Kommissionen funnit nödigt skärpa straffet därför. Hvad åter angår det skärpta ansvaret för oloflig afverkning, vid hvilken å redskap af kontrolltjensteman anbragdt lås blifvit öppnadt eller borttaget, eller försegling eller blystämpling bruten, torde detta vara berättigadt deraf, att dylik förbrytelse dels ådagalägger en högre grad af trots emot lagen, dels ock måste antagas hafva skett i afsigt att antingen efteråt återställa allt i sådant skick, att förbrytelsen icke skulle kunna upptäckas, eller ock söka göra troligt, det låset, förseglingen eller blystämplingen ofrivilligt blifvit rubbad, samt att förbrytelsen alltså i sig jemväl innebär ett svek.

I nu omförmälda fall är äfven i Preussen stadgadt, att böterna för oloflig afverkning skola ökas med sitt halfva belopp.

§ 24.

Vid förbrytelser, som i §§ 21 och 22 omförmälas, har Kommissionen ansett den försnillade skatten och böterna böra beräknas efter den använda redskapens afverkningsförmåga under *trenne* månader, så framt det ej kan styrkas, att den olofliga afverkningen antingen varit större eller ock ej kunnat öfverstiga ett visst mindre belopp. I Preussen beräknas i likartade fall den försnillade skatten och böterna efter redskapens afverkningsförmåga under *sex* månader, ehuru böterna för dylika förbrytelser 1:sta gången, de ega rum, der utgå med den försnillade skattens fyrdubbla belopp. En sådan beräkningsgrund har dock synts Kommissionen så mycket mindre vara lämplig, som afverkning af icke torkade betor i allmänhet icke kan fortgå under så lång tid som sex månader under hvarje tillverkningsår.

§ 26.

Den förbrytelse, som i denna § omförmäles, måste i allmänhet och äfven då det kan bevisas, att någon oloflig afverkning icke kommit till utförande, anses såsom en svårare art af försök till skatteförsnillning, hvarföre högsta bötesbeloppet blifvit bestämdt till 1500 Rdr; men, som det äfven är tänkbart, att endast genom någon gröfre vårdslöshet lås kan blifva lösryckt eller försegling eller blystämpling bruten, har lägsta bötesansvaret icke blifvit satt högre än till 50 Rdr.

För motsvarande förbrytelser vid bränvinsbrännerierna är stadgadt ett bötesansvar från och med 500 till och med 1500 Rdr, utom konfiskation af redskap och i bränneriet med dertill hörande förvaringsrum vid beslagstillfället befintligt bränvin samt de kärl, hvori detta förvaras. Detta strängare ansvar vid brännerierna torde emellertid vara berättigadt deraf, att, då t. ex. ett lås blifvit borttaget, som brännerikontrollör anbragt till förekommande af bränvins lönliga uttagande, samt bränvin i följd deraf blifvit på oloflig väg uttaget eller afledt, sådan försnillning i allmänhet är nästan omöjlig att bevisa, hvaremot i hvitbetssockerfabrik oloflig afverkning af betor ej gerna kan ega rum, utan att bevittnas af ett större antal arbetare.

§ 32.

I § 42 mom. 1 af gällande Kongl. Förordning angående vilkoren för tillverkning af bränvin stadgas, att, när förbrytelse emot samma förordning åtalas, bränvinstillverkare eller destilleringsidkare ansvarar för hustrus, barns, tjenstfolks och vid fabriken anställda arbetares gerningar, ifall bötesansvar eller förlust af redskap eller tillverkad vara eller kärl, hvori den förvaras, ifrågakommer, derest icke omständigheterna göra sannolikt, att förbrytelsen skett utan hans vetskap och vilja. Detta stadgande lärer åtminstone i vissa fall hafva så tillämpats, att, om fabrikanten ansetts böra ansvara för en utaf en arbetare eller annan vid fabriken anställd person begången förbrytelse, denne sednare blir ansvarsfri. Vid hvitbetssockerfabrikerna, hvarest åtskilliga förbrytelser emot förordningen om beskattningen lättare än vid brännerierna kunna begås utan fabrikantens vetskap och vilja, skulle ett motsvarande och på lika sätt tolkadt stadgande för fabrikanterna kunna medföra ganska menliga följder. Det låter nemligen lätt tänka sig, att en illasinnad arbetare, ifall han ansåge sig kunna blifva från allt ansvar fri, endast för att skada fabrikanten eller bereda honom obehag, beginge en förbrytelse emot ifrågavarande förordning under sådana omständigheter, att fabrikanten skäligen kunde misstänkas för medbrottslighet. Då emellertid dylika förbrytelser, som här äro i fråga, begås af personer, hvilka om deras lagstridighet måste anses ega full kännedom, synas samma personer

äfvén böra för dem straffas, ärven om de till begående af förbrytelseerna skulle vara af sina förmän öfvertalade eller lockade.

§ 40.

Föreskriften i denna § har funnits nödig, enär bland annat betarter finnas, som icke egentligen kunna kallas *hvitbetor*, men innehålla så mycket socker, att detta kan i stort deraf framställas. Socker finnes äfvén färdigbildadt i morötter, ehuru det ej under *vanliga* förhållanden med ekonomisk fördel kan derur framställas.

För de i öfriga §§ förekommande stadganden torde några särskilda motiver icke behöfva angifvas.

Hvad åter angår det af Kommissionen utarbetade förslaget till ordningsstadga torde Kommissionen först få i underdånighet anmärka, att nämnda förslag icke till alla delar är tillämpligt å andra fabriker än sådana, hvarest arbetas efter här i landet för närvarande använda tillverkningsmetoder, och således icke heller å fabriker, der torkade betor utgöra råmaterialet. Ehuru Kommissionen icke anser sannolikt, att sockertillverkning af torkade betor i vårt land skall ifrågakomma, har den dock i sitt förslag till förordning om hvitbetssockerbeskattningen förutsatt *möjligheten* deraf och för torkade betor föreslagit ej blott grund för beräkning af skatten utan ock de väsentligaste af de föreskrifter, som rörande skattekontrollen kunna erfordras, enär kännedomen deraf är af stor vikt för dem, som hos oss möjligen skulle vilja anlägga fabriker för tillgodogörande af torkade betor; men det har synts Kommissionen öfverflödigt att för närvarande utarbeta detaljföreskrifter för kontrollen vid ett slag af fabriker, om hvilket man icke har större skäl antaga, att det hos oss någonsin skall komma till stånd, helst dylika föreskrifter, hvilka icke synas vara af beskaffenhet att fordra Riksdagens medverkan, temligen skyndsamt böra kunna utarbetas, ifall någon fabrik af ifrågavarande slag i vårt land framdeles skulle uppstå, och har Kommissionen derföre inskränkt sig till att i ordningsstadgans sista § hänvisa till den framtida lagstiftning i ämnet, som i händelse af behof kan komma att meddelas.

För öfrigt har Kommissionen ansett sig icke böra i ordningsstadgan intaga alla sådana detaljbestämmelser beträffande kontrolltjenstemännens åligganden, som hvarken för andra myndigheter äro af vikt att känna ej heller röra fabrikanterna, helst Kommissionen förutsatt, att särskilda instruktioner för kontrolltjenstemännen ej kunna undvaras, och att utfärdandet af dessa borde anförtros åt chefen för kontrollbyrån.

Motiver till den föreslagna ordningsstadgan för hvitbetssockerfabrikerna i riket.

§ 1.

Den inskränkning af fabrikantens frihet att efter behag uppställa de för betornas rifning eller sönderskärning afsedda maskiner, som i denna § stadgas, är nödvändig, på det att kontrollen vid fabriken skall kunna behörigen utöfvas af det antal tillsyningsmän, som i § 13 af beskattningsslagen bestämmes. I fall nämnda maskiner finge uppställas i särskilda rum eller så anordnas, att inmatningen af betor i desamma ifrån kontrolltjenstemännens embetsrum i fabriken icke med lätthet kunde öfvervakas, skulle tydligen flera uppsyningsmän *samtidigt* erfordras, för att uppväga betorna och tillse, det icke några ouppvägda sådana afverkades.

§ 3.

Kommissionen har, med afseende på sättet för anbringande af de i § 7 af beskattningsslagen föreskrifna beteckningarna å apparater och kärl, ej velat meddela detaljerade föreskrifter, som i alla händelser ovilkorligen skulle tillämpas, enär dels rent tillfälliga förhållanden i anordning och uppställning af redskapen kunna i vissa fall tillåta eller påkalla ett beteckningssätt, som i andra ej kan anses lämpligt, och dels sjelfva beskaffenheten af de apparater, som skola försees med ordningsnummer, göra ett olika anbringande af dessa nödigt. Det har fördenskull öfverlemnats åt vederbörande kontrolltjensteman att, med ledning af de föreskrifter, som i sådant hänseende kunna blifva af chefen för kontrollbyrån meddelade, i hvarje särskildt fall bestämman, hvar och huru ordningsnummer och rymsbeteckning skola å kärl och apparater anbringas.

§ 4.

På det uppvägningen af betorna må kunna ske med behörig skyndsamhet, samt misstag och underslef dervid, såvidt ske kan, förekommas, är nödigt att vågen är i möjligaste mån enkel samt enkom konstruerad med hänsyn till nämnda ändamål, hvarföre det icke heller kan tillåtas att till betornas uppvägning använda hvilken i öfrigt laglig våg som helst. I Preussen, hvarest man har så lång erfarenhet i detta hänseende, begagnas numera en olikarmig decimalvåg, hvilken derstädes befunnits för ändamålet myc-

ket lämplig, och som motvigten till de tomma behållarna *kan* utgöras af vågskålen, behöfver i sådant fall i denna aldrig mer än *en* vigt vid uppvägningen finnas. Så kallade brovägar voro i Preussen fordom äfven använde; men då det visade sig, att sådana lätt nog kunde bringas i olag, så att de gåfvo felaktigt utslag, blefvo de för ifrågavarande ändamål förbjudna. Huru viktigt det är, att vid uppvägningen hvarje onödig räkning undvikes, och att i öfrigt anordningarna dervid äro enkla, inses lätt, då man besinnar, att vid en fabrik, som i dygnet afverkar 3000 centner betor, måste, då 5 centner hvarje gång uppvägas, såsom i Tyskland vanligen sker, i medeltal 25 vägningar göras i timman.

Till följd af den skyndsamhet, hvarmed vägningen ofta måste ske, är ock nödigt, att vågen uppställs framför det i § 2 omförmälda fönstret till kontrolltjenstemännens embetslokal, så att den vakthafvande uppsyningsmannen alltid må kunna *på en gång* öfverse både vågen och inmatningen i rif- eller skärmaskinerna.

Då af skäl, som ofvan blifvit anförda, endast våg, konstruerad efter fastställd modell, kan få begagnas, och behållarne, hvari betorna uppvägas, måste vara lämpade efter vågens konstruktion, är äfven nödigt att fastställa en modell för dessa. Föreskriften, att alla behållarne skola hafva lika vigt, afser att göra uppvägningen på en gång bekvämare och säkrare, i det att dymedelst hvarje ombyte af tara undvikes, hvarigenom möjligheten till misstag å uppsyningsmännens och till underslef från arbetarnes sida i väsendtlig mån förebygges.

§ 5.

I Preussen stå hvitbetssockerfabrikerna äfven under den tid af året, då ingen betafverkning eger rum, under tillsyn af uppsyningsmän, i det att minst 2:ne sådana äro skyldiga att en gång i månaden på skiljda tider hvar för sig der göra tjenstesök. Då hos oss, åtminstone tills vidare, uppsyningsmännen vid hvitbetssockerfabrikerna, till undvikande af alltför dryg kostnad för statsverket, endast kunna tillförordnas för den tid betafverkning fortgår, och efter dennas slut något biträde vid kontrollen följaktligen icke kan af dem påräknas, så har Kommissionen nödgats öfverlemna uppsigten öfver fabriker emellan afverkningsperioderna uteslutande åt kontrollörerna, derest icke, till följd af särskilda förhållanden, annan anordning på något ställe skulle finnas erforderlig, i hvilket fall det torde tillkomma chefen för kontrollbyrån att om sådan föranstalta.

§ 6.

Då vid det beskattningssystem, som Kommissionen i underdånighet föreslagit, det är af vigt att kontrollörerna blifva i tillfälle förvärfva den möjligast vidsträckta känne-

dom om fabriksresultaten vid olika fabriker inom landet, för att genom jämförelser anställande kunna bedöma tillförlitligheten af de uppgifter, som i fabriksböckerna meddelas, och en sådan kännedom bäst torde kunna vinnas derigenom, att kontrollör ej ständigt har samma fabrik eller fabriker under sin uppsigt, utan tid efter annan får sig ny verksamhetskrets anvisad, så har Kommissionen ansett det vara lämpligast, att åt chefen för kontrollbyrån öfverlemnade vidtagandet af de åtgärder, som i detta hänseende kunna anses ändamålsenliga.

§ 10.

Anmälan om begången lagöfverträdelse bör visserligen af uppsyningsmännen i allmänhet först göras hos kontrollören, såsom dem närmast öfverordnade myndighet; men, då denne, till följd af beskaffenheten af sin tjänstebefattning, icke kan beräknas vara att anträffa när helst så erfordras, och omständigheterna vid en lagöfverträdelse kunna vara sådana, att, derest icke undersökning ofördröjligen anställes, all bevisföring omöjliggöres, har Kommissionen ansett nödigt, att uppsyningsmännen berättigas att göra dylik anmälan äfven direkte hos allmän åklagare.

§ 11.

Rörande antalet och beskaffenheten af de till kontrollen hörande böcker, hvilka vid hvarje fabrik skola af kontrolltjänstemännen föras, har Kommissionen ansett sig böra, åtminstone i allt hufvudsakligt, följa hvad i Tyskland i samma afseende är stadgadt. Några detaljbestämmelser om dessa böckers inrättning har Kommissionen dock icke låtit i ordningsstadgan inflyta, utan trots att upprättandet af formulärer till ifrågavarande böcker lämpligast bör anförtros åt chefen för kontrollbyrån.

§ 14.

De här gifna föreskrifterna afse hufvudsakligen att förebygga ett fördröjande af betafverkningens början, i händelse en eller annan af de till en fabrik beordrade uppsyningsmännen skulle af oförutsedda omständigheter blifva hindrade att sig i behörig tid der infinna. I flertalet fall bör, då 2:ne uppsyningsmän tillstädeskommit, bevakningen för en eller annan dag af dessa kunna behörigen skötas; har deremot endast en af uppsyningsmännen sig inställt, är sådant ej möjligt, och under vissa förhållanden kunna till och med 2:ne tjänstemän ej anses tillräckliga, att ens för kort tid på fullt betryggande sätt handhafva kontrollen. Då i sådana fall fabriken ej skulle kunna träda i verksamhet, förr än Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller vederbörande kontrollör hunnit

förordna vikarier, och desse sig vid fabriken infunnit, hvilket stundom skulle kunna medföra flera dygns uppskof, så har Kommissionen ansett nödigt, att åt den eller de uppsyningsmän, som i laga tid infunnit sig, lemna rättigheten att genom anmälan hos närmaste myndighet erhålla nödig komplettering af bevakningspersonalen.

I det fall åter, som mom. 2 omförmäler, har fabrikanten ej fått sig någon sådau rättighet meddelad, hufvudsakligen på den grund, att de till kontrollen hörande böckerna och journalerna ej stå till Magistrats eller Kronobetjenings förfogande, och den för kontrollen erforderliga bokföringen vid fabriken ej utan sådana kan åvägabringas.

§ 17.

Stadgandet att alltid lika vigt betor skall bringas på vågen är i hög grad egnadt att förekomma misstag, ej mindre vid uppvägningen, än vid hopsummeringen af vägnin-garnes resultater. Föreskriften åter att under uppvägningens fortgång behållarne, såvidt ske kan, skola i nummerföljd framföras till vågen, afser att sätta uppsyningsmännen i stånd att lättare kontrollera, det ej någon behållare undanföres till rif- eller skärmaski- nerna, utan att hafva blifvit behörigen uppvägd.

§ 18.

Förbudet emot betors uppläggning vid eller i närheten af rif- eller skärmaski- nerna är nödvändigt, emedan, utan ett sådant, svårigheten att kontrollera olofligt fram- förande af betor till sagda maskiner skulle i väsendtlig grad ökas.

§ 19.

De i denna § meddelade föreskrifter stå i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad i Preussen i samma hänseenden är stadgadt och derstädes visat sig ändamålsenligt.

§ 20.

Kommissionen har ansett nödigt att jemte de 2:ne utdrag af vågjournalens må- nadsresultat, som skola ingå, det ena till kontrollbyrån och det andra till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, äfven ett tredje af kontrolltjenstemännen ombesörjes, hvilket skall tillställas fabrikanten, på det att denne tidigt nog må hafva sig bekant, huru stort skattebelopp han för den förflutna månaden är skyldig erlægga.

Att det utdrag, som insändes till kontrollbyrån, skall vara åtföljdt af uppsynings- männens anteckningsböcker för den tid sagda utdrag omfattar, har blifvit föreskrifvet af

det skäl, att då vägjournalen, hvarur utdraget är gjordt, är en sammanfattning af hvad anteckningsböckerna innehålla, dessa böcker lemna den säkraste kontrollen på vägjournalens och utdragets riktighet.

§ 21.

Den bok, hvarom denna § handlar, och som visar rif- och skärmaskinernas afverkningsförmåga under regelbunden gång, är afsedd att ej mindre tjena till indirekt kontroll på fabrikanten, att ej betor lönligen afverkas, än ock utgöra en kontroll på uppsyningsmännen, att icke med deras goda minne dylikt underslef begås.

§ 22.

Mom. 1. I ordningsstadgan för bränvinsbrännerierna i riket är för de fall, då redskap skall stängas, antingen lås eller försegling till begagnande föreskrifven. Då emellertid de apparater, som vid hvitbetssockerfabrik kunna blifva föremål för en stängningsåtgärd, ej alla rätt väl egnas sig för anbringande af lås, och blystämpling i flera fall synes lämpligare än försegling, har Kommissionen velat lemna vederbörande myndighet öppet att för de särskilda händelser, som kunna förekomma, välja lås, försegling eller blystämpling, allteftersom det ena eller andra förfaringsättet kan synas lättare utförbart eller mera betryggande.

Mom. 3. Stängsels anbringande å rif- och skärmaskiner eller saftvinningsapparater är naturligtvis det tillförlitligaste medlet att förebygga nämnda redskaps olofliga begagnande, sedan den ständiga tillsynen vid fabriken upphört; men, då af de angifna stängningssätten stundom icke något låter sig användas, utan att fabrikantens frihet lider allt för stort intrång, såsom då både rif- eller skärmaskiner och saftvinningsapparater samtidigt erfordra reparation, och fabrikanten finner med sin fördel mest förenligt att låta verkställa denna omedelbart efter afverkningsperiodens slut, så har åt kontrollören rättighet blifvit lemnad, att i sådana fall vidtaga annan säkerhetsåtgärd, som han anser motsvara det afsedda ändamålet, t. ex. att taga i förvar en eller annan maskindel, utan hvilken redskapen icke kan användas. Likväl har det synts Kommissionen nödigt, att dylik åtgärd underställes chefens för kontrollbyrån pröfning, för att, i händelse den af honom ej anses fullt betryggande, nödiga föreskrifter måtte blifva kontrollören meddelade.

§ 32.

Mom. 2. Då kontrollörs tjänstebesök vid en fabrik, sedan betafverkningen derstädes upphört, har till hufvudsakligaste ändamål dels att öfvervaka, det ingen oloflig

afverkning eger rum, dels att ur fabriksböckerna och andra källor hemta de för statistiken nödiga uppgifterna, men det med full säkerhet kan antagas, att efter Maj månads utgång icke någon afverkning af råa betor kan ifrågakomma, och att under några af sommarmånaderna, åtminstone vid en del fabriker, allt arbete hvilat, så har Kommissiönnen ansett, att kontrollör, när omständigheterna sådant tillstådja, må af chefen för kontrollbyrån kunna under en del af sommaren frikallas från besök vid en eller flera af de fabriker, som stå under hans tillsyn.

§ 33.

Kontrollörerna åläggas i denna § att ur fabriksböckerna i en särskild anteckningsbok göra sådana utdrag, som chefen för kontrollbyrån bestämmer, och hvilka naturligtvis i främsta rummet böra visa, huru mycket socker vunnits efter de afverkade betorna, samt att till nämnde chef månadligen insända afskrift af de gjorda utdragen. Ändamålet med sistnämnda stadgande är icke endast att, i den mån tillverkningen fortskrider, sätta chefen för kontrollbyrån i kännedom om de vunna fabriksresultaten, utan ock att från hans sida möjliggöra en kontroll, att de ifrågavarande utdragen på föreskrifvet sätt och i vederbörlig ordning verkställas.

§ 34.

Den kontrollörerna i denna § ålagda förbindelse innebär att de hvarken må till obehörig person meddela, hvad de i följd af sin tjänsteställning kunnat inhemta rörande de tekniska eller ekonomiska förhållandena vid en fabrik, ej heller deraf söka för egen del draga fördel. Derest icke kontrollörerna i nämnda hänseende iakttaga all den grannlagenhet, man af dem har rätt att fordra, skulle en fabrikant lätteligen kunna tillskyndas både skada och obehag, och det torde äfven vara att befara, det fabrikanter derigenom kunde blifva föranledde att på ett origtigt eller vilseledande sätt uppställa och föra de böcker öfver sin tillverkning, hvilka de äro skyldige att vid anfordran för kontrollörerna uppvisa, eller åtminstone blifva mindre benägna att meddela de upplysningar rörande tillverkningen, som af dem önskas.

Att ålägga uppsyningsmännen en dylik förbindelse har icke syntts behöfligt, enär dessa icke äro berättigade att se fabriksböckerna och till följd af sin sysselsättning vid fabriken i allmänhet mindre än arbetarne derstädes äro i tillfälle att om fabriken tekniska och ekonomiska detaljer taga kännedom.

§ 36.

De närmare bestämmelserna rörande de för upprättandet af en tillförlitlig statistik öfver hvitbetssockerindustrien erforderliga uppgifter, samt de uppskattningar och beräk-

ningar, hvilka i ett sådant arbete måste ingå, har Kommissionen så mycket heldre ansett sig böra öfverlemna åt chefen för kontrollbyrån, som ett försök att lemna detalj-föreskrifter härom lätteligen i ett eller annat hänseende kunde hindra byråchefen att på det sätt han anser ändamålsenligast ordna denna viktiga del af kontrollsystemet. Endast beträffande tiden för de statistiska uppgifternas insändande till kontrollbyrån har Kommissionen funnit sig böra lemna föreskrift, helst någon tveksamhet härvid ej gerna kan förefinnas, enär tillverkningsårets utgång och den samtidigt dermed skeende afslutningen af fabriksböckerna i detta hänseende böra vara bestämmande.

För ordningsstadgans öfriga §§, af hvilka större delen innehålla föreskrifter, som hufvudsakligen öfverensstämma med de för kontrollen öfver bränvinstillverkningen i riket gällande, torde några särskilda motiver icke behöfva anföras.

De till Kommissionen remitterade handlingar varda härjemte underdånigst återställda.

Kommissionen framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste tropligtigste
tjenare och undersåter

KNUT STYFFE.

J. Tranchell.

Johan Lang.

Stockholm d. 28 Sept. 1872.

Förslag till förordning om beskattning af hvitbetssocker- tillverkningen i riket.

Art. I.

Om skattens beräkning och erläggande.

§ 1.

För allt hvitbetssocker, som från och med den 1 Juli 1873 inom landet tillverkas, erlägges tillverkningsafgift, hvilken tillsvidare utgår efter uppskattadt utbyte i råsocker af de till sockertillverkningen använde hvitbetorna och efter den beräkning, att en centner råa (ej torkade) hvitbetor lemna ett utbyte af sju och ett halft skålpund, och en centner torkade hvitbetor ett utbyte af trettiosju och ett halft skålpund dylikt socker.

§ 2.

Tillverkningsafgiften å det enligt § 1 beräknade sockerutbytet utgör från och med den 1 Juli 1873 till den 1 Juli 1876 tjugo procent, från och med den 1 Juli 1876 till den 1 Juli 1879 fyratio procent, från och med den 1 Juli 1879 till den 1 Juli 1882 sextio procent och derefter åttio procent, allt af den tullsats, som vid hvarje tid är gällande för råsocker mörkare än N:o 18 af den i världshandeln antagna Holländska standarden.

§ 3.

Inom fjorton dagar efter slutet af hvarje kalendermånad, under hvilken afverkning af hvitbetor vid sockerfabrik egt rum, skall tillverkningsafgiften för den under samma månad afverkade betmängden erläggas i landtränteriet i det län, hvarest fabriken är belägen. Afslutas sådan afverkning före utgången af någon månad, skall tillverkningsafgiften erläggas inom fjorton dagar efter den dag, afslutningen egt rum.

§ 4.

Afskrifning eller återbetalning af tillverkningsafgift, i anledning af möjligen uppstående förluster af hvitbetor eller fabriker, eger icke rum.

Art. II.

Om anmälan till hvitbetssockertillverkning och vissa andra fabrikantens åligganden.

§ 5.

Mom. 1. Hvitbetssockerfabrikant vare pliktig att minst 2 månader, innan fabriken första gången efter den 1 Juli 1873 träder i verksamhet, till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det län, der fabriken är belägen, inlemna skriftlig anmälan, innehållande noggranna uppgifter beträffande:

- a) fabriken belägenhet;
- b) de särskilda till densamma hörande byggnader;
- c) förvaringsrummen för såväl betor som de särskilda fabrikaterna;
- d) de egentliga fabrikslokalerna;
- e) de fasta apparater, som tjena till betornas tvättning, rifning eller skärning samt torkning, der sådan användes, äfvensom till saftens utpressning eller urlakning; och
- f) de kärl, som äro afsedda för saftens skedning och kokning, äfvensom för klarning, skolande kannerynden af hvart och ett af dessa kärl derjemte vara angifven.

Mom. 2. Vid denna anmälan skall vara fogad planritning öfver samtliga fabrikslokalerna, å hvilken finnes tydligt angifvet hvarje lokals ändamål, samt hvarest ofvan nämnde apparater och fasta kärl äro uppställda.

Mom. 3. Alla förändringar, som inom fabriken sedermera vidtagas, vare sig med afseende på sjelfva inredningen, eller på uppställningen af ofvan omförmälda apparater och fasta kärl, skola jemväl ofördröjligen, på sätt i mom. 1 och 2 stadgas, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmälas. Anskaffas nya dylika apparater eller fasta kärl, eller förändras redan befintliga, skall anmälan derom göras i enahanda ordning, och får sålunda anskaffad eller förändrad redskap ej af fabrikanten användas, förrän sådan anmälan skett.

§ 6.

Mom. 1. Då anmälan, som i föregående § omförmäles, skett, tillhör det Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att genom kontrolltjensteman låta tillse, att anordningarne inom fabriken äro författningsenliga och de gjorda uppgifterna riktiga.

Mom. 2. Uppmätning af pannor och andra fasta kärl företages likväl endast, när särskilda omständigheter dertill föranleda, och vare i sådant fall fabrikanten pliktig

att ställa nödigt antal arbetare samt erforderliga mälkärl till kontrolltjenstemannens förfogande.

Mom. 3. Vid den besigtning, som på grund af föreskriften i mom. 1 skall ega rum, åligger det fabrikanten att, på kallelse af besigtningssmannen, sjelf eller genom ombud vara närvarande; och skall öfver förrättningen föras protokoll i 2:ne exemplar, som undertecknas ej mindre af fabrikanten eller hans ombud än af förrättningssmannen. Det ena exemplaret insändes af besigtningssmannen till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, och det andra tillställes fabrikanten eller hans ombud.

§ 7.

Å de i § 5 omförmälda fasta apparater och kärl skall fabrikant låta anbringa ordningsnummer, och å de sednare jemväl uppgift om kannerymden, allt efter föreskrift, som vid den i § 6 stadgade besigtning meddelas. Sålunda anbragta nummer och uppgifter skola af fabrikanten i behörigt skick underhållas.

§ 8.

Anmälan, som i § 5, mom. 1 och 3, föreskrifves, skall inlemnas i tvenne exemplar. Sedan den i § 6 omförmälda granskning blifvit verkställd, förses båda exemplaren med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes intyg om den verkställda granskningen, hvarefter det ena återställes till fabrikanten, som är skyldig att, när så påfordras, hålla detsamma tillgängligt för vederbörande kontrolltjenstemän, och det andra insändes till den vid Kongl. Civil-Departementet inrättade kontrollbyrå.

Detsamma gälle ock om den planritning, som i § 5, mom. 2, omförmäles.

§ 9.

Mom. 1. Hvitbetssockerfabrikant vare förpligtad, att öfver tillverkningens gång föra sådan bok, att derur med lätthet kan inhämtas, huru mycket af särskilda sockerfabrikater vunnits efter de vid fabriken afverkade betorna, äfvensom i öfrigt sådana upplysningar erhållas, som för upprättande af en tillförlitlig statistik öfver hvitbetssockerindustrien erfordras. Fabrikant, som icke sjelfmant så anordnar och förer denna fabriksbok, att de erforderliga uppgifterna ur densamma med lätthet kunna vinnas, vare skyldig ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som chefen för den i nästföregående § omförmälda kontrollbyrån, med afseende å bokens anordning och förande, meddelar.

Mom. 2. Nämnda bok skall, när helst så påfordras, hållas tillgänglig för den kontrollör, under hvars inseende fabriken är ställd.

§ 10.

Mom. 1. Minst fjorton dagar innan fabrikant under något tillverkningsår, hvilket räknas från och med den 1 September det ena till och med den 31 Augusti det påföljande året, börjar afverkning af hvitbetor, skall han hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skriftligen uppgifva:

- a) dagen, då afverkningen är ämnad att taga sin början;
- b) huruvida afverkningen skall fortgå natt och dag eller endast om dagen;
- c) hvilken tillverkningsmetod kommer att följas;
- d) huru stor mängd betor, råa eller torkade, som i medeltal är beräknad att i dygnet afverkas; samt
- e) vid hvilken tid betafverkningen kan antagas komma att afslutas.

Mom. 2. Samtidigt med afemmandet af förenämnda uppgifter skall fabrikanten hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ställa fullgod säkerhet för så stort skattebelopp, som fullt motsvarar den af honom uppgifna betafverkning under 2:ne månader.

Mom. 3. Sedan den i föregående mom. omnämnda säkerhet af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande blifvit pröfvad och godkänd, eger fabrikanten att af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande erhålla tillståndsbevis för bedrivande af hvitbetssockertillverkning under tillstundande afverkningsperiod.

Mom. 4. Inträffa, sedan den i mom. 1 omförmälda anmälan blifvit inlemnad, förhållanden, som göra en afvikelse i ett eller annat hänseende från fabrikantens hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förnt gjorda uppgifter nödig, vare fabrikanten jemväl förpligtad sådant, så fort ske kan, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skriftligen anmäla, samt att, då fråga är om ökad afverkning, för det emot tillökningen svarande skattebeloppet ställa fullgod säkerhet, på sätt i mom. 2 stadgas.

Mom. 5. De i mom. 1 och 4 föreskrifna anmälningar ingifvas i 3:ne exemplar, af hvilka Kongl. Maj:ts Befallningshafvande behåller ett, öfverlemnar ett till vederbörande kontrollör, för att af honom, efter deraf tagen kännedom, tillställas uppsyningsmännen vid fabriken, samt öfversänder det tredje, försedt med uppgift om den godkända säkerheten, då sådan erfordras, till den i Kongl. Civil-Departementet inrättade kontrollbyrån.

§ 11.

Om afverkning af hvitbetor icke börjas inom fem dagar efter den i fabrikantens anmälan uppgifna tid, eller under den uppgifna tillverkningstiden någon gång afbrytes längre än fem helgfria dygn, utan att vådeld eller annan svårare olycksbändelse dertill varit vållande, eller före den uppgifna tiden afslutas, utan att detta minst åtta dagar förut blifvit

hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anmaldt, vare fabrikant skyldig ersätta all den kostnad för kontrollen vid hans fabrik, under den tid betafverkning der icke eger rum, som staten kan komma att vidkännas.

§ 12.

Fabrikant ställe sig för öfrigt till efterrättelse hvad den för hvitbetssockerfabrikerna utfärdade ordningsstadgan om hans åligganden innehåller, samt de föreskrifter kontrollör i enlighet med densamma meddelar.

Art. III.

Om tillsyn vid hvitbetssockerfabrik.

§ 13.

Mom. 1. Den närmaste kontrollen vid hvitbetssockerfabrik utöfvas af edsvurne uppsyningsmän, som förordnas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet och stå under in-seende af en utaf Kongl. Maj:t tillförordnad kontrollör. I fabrik, der afverkning af betor eger rum oafbrutet natt och dag, skola uppsyningsmännen till antalet i allmänhet vara 3:ne, men, der afverkningen försiggår endast om dagen, 2:ne. Uppsyningsmännens antal kan dock ökas derutöfver, ifall omständigheterna någorstädes skulle göra en strängare kontroll nödig.

Mom. 2. Der så lämpligen ske kan, uppdrages inseendet öfver flera fabriker åt en gemensam kontrollör.

Mom. 3. Kontrollörers och uppsyningsmäns närmare åligganden bestämmas i ordningsstadgan.

§ 14.

Mom. 1. Då uppsyningsman är i tjenstgöring, åtnjuter han af staten 5 Rdr om dagen i arvode samt resekostnadsersättning enligt ordningstadgan.

Mom. 2. Ersättningen till kontrollör bestämmas af Kongl. Maj:t efter omfattningen af hans göromål.

Mom. 3. Fabrikanten vare skyldig att, så länge kontrollpersonalen bör vid fabriken uppehålla sig, åt densamma i fabriken omedelbara närhet kostnadsfritt upplåta 2:ne, eller, ifall Kongl. Maj:ts Befallningshafvande så finner nödigt, 3:ne eldade, städade samt med nödiga möbler och sängkläder försedda boningsrum, samt att åt den eller dem bland nämnda personal, som sådant önska, anskaffa lämplig kost emot en ersättning af 1.50 Rdr om dagen för hvarje person.

§ 15.

Kontrollörerna lyda under chefen för den vid Kongl. Civil-Departementet inrättade kontrollbyrå, hvilken har öfverinseende öfver hvitbetssockerbeskattningen i riket.

§ 16.

Sedan sådant tillståndsbevis, som i § 10 mom. 3 omförmäles, blifvit hvitbetssockerfabrikant meddeladt, förordne Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nödigt antal uppsyningsmän för fabriken.

§ 17.

I fabriker, der råa betor afverkas, uppvägas betorna af uppsyningsmännen omedelbart innan de bringas i rif- eller skärmaskinerna, samt i den mån afverkningen fortgår. I fabrik åter, hvarest torkade betor förarbetas, uppvägas dessa vid införandet i den afdelning af fabriken, i hvilken urlakningskärlden finnas.

§ 18.

Å Sön- eller Helgedag emellan kl. 6 om morgonen och kl. 6 om aftonen må uppvägning eller afverkning af betor å rif- eller skärmaskiner, eller fyllning af urlakningskärlden, icke ega rum.

§ 19.

För betornas uppvägning vare fabrikant skyldig att anskaffa och underhålla våg efter fastställd modell, äfvensom nödiga vigter. Vågen anbringas i fabrik, der råa betor afverkas, i närheten af rif- eller skärmaskinerna, samt i fabrik, hvarest torkade betor förarbetas, vid ingången till den afdelning af fabriken, i hvilken urlakningskärlden befinna sig, allt på sätt kontrollören eger närmare bestämma. Allt arbetsbiträde, som erfordras för betornas framskaffande till och bortförande från vågen, äfvensom för uppvägningen, lemnas af fabrikanten.

§ 20.

Fabrikanten åligge jemväl att vidtaga sådana anordningar, att den med betornas uppvägning sysselsatte kontrolltjenstemannen är i möjligaste mån skyddad för väta, köld och drag, samt att i fabriken till kontrollpersonalens förfogande ställa ett behörigen uppvärmdt och upplyst rum af minst 100 kvadratfots golftyta, hvilket bör vara beläget ome-

delbart invid vågen och så inrättadt, att derifrån kan öfvervakas ej mindre vågen än inmatningen i rif- eller skärmaskinerna, eller i fabrik, hvarest torkade betor förarbetas, fyllandet af urlakningskärlen. Den närmare beskaffenheten af detta rum och de möbler, hvarmed detsamma bör af fabrikanten förses, bestämmas i ordningsstadgan.

Art. IV.

Ansvarsbestämmelser.

§ 21.

Hvar, som utan dertill erhållet behörigt tillstånd, eller å annan tid än det honom meddelade tillståndsbeviset omfattar, utaf hvitbetor tillverkar socker i fast eller flytande form, gälde den i § 2 stadgade tillverkningsafgift för den betmängd, som bevisligen blifvit, eller enligt § 24 beräknas hafva blifvit olofligen afverkad, samt böte första gången afgiftens dubbla och andra gången dess fyrdubbla belopp; dock må böterna icke understiga i förra fallet 500 och i det sednare 1000 Rdr. Den, som sig sålunda 2:dra gången förbryter, hafve dessutom förverkat rättigheten att hvitbetssockertillverkning i riket utöfva. Skulle han ytterligare blifva med sådan förbrytelse beträdd, erlægge den stadgade tillverkningsafgiften och böte åtta gånger dennas belopp, dock icke mindre än 2000 Rdr.

§ 22.

Mom. 1. Den, som i stadgad ordning erhållit tillstånd att bedrifva hvitbetssockertillverkning, men dervid afverkar hvitbetor, utan att dessa blifvit af vederbörande kontrolltjensteman uppvägde, vare underkastad samma ansvar, som i föregående § är stadgad.

Mom. 2. Finner domaren att sådan afverkning icke skett i uppsåt att begå skatteförsnällning, straffes den skyldige endast med böter från och med 10 till och med 100 Rdr, och erlægge den tillverkningsafgift, som motsvarar den afverkade men ej uppvägde betmängden.

§ 23.

Har sådan oloflig afverkning, hvarom i §§ 21 och 22 sägs, blifvit verkställd i lokal eller medelst rif- eller skärmaskin eller urlakningskärl, hvarom anmälan i behörig ordning icke skett, eller har dervid åsatt lås blifvit öppnadt eller borttaget, eller försegling eller blystämpling bruten, ökas de i nämnda §§ stadgade böterna med sitt halfva belopp.

§ 24.

Mom. 1. Vid förbrytelse, som i § 21 oförmäles, beräknas den försnillade skatten och bötesbeloppet efter den mängd hvitbetor, som under sednaste 3:ne månader före upptäckten af förbrytelsen anses hafva kunnat afverkas medelst den dervid använda redskap, så framt ej antingen en större afverkning bevisligen skett, eller ock det kan styrkas, att den olagliga afverkningen icke egt rum i sådan omfattning, som enligt ofvan angifna grund beräknats.

Mom. 2. På lika sätt beräknas jemväl den försnillade skatten och bötesbeloppet vid den förbrytelse, hvarom § 22 mom. 1 handlar, ifall dervid begagnats lokal eller redskap, som icke blifvit i behörig ordning anmäld.

Mom. 3. Har vid oloflig afverkning redskap, som kontrolltjensteman medelst försegling eller på annat sätt försatt ur bruk, blifvit använd, beräknas den försnillade skatten och böterna efter den mängd hvitbetor, som medelst nämnda redskap har kunnat förarbetas från den tid, då redskapens försegling, eller annan, för att förekomma dess olofliga begagnande, vidtagen anordning, af kontrolltjensteman sednast befanns vara i behörigt skick, och intilldess underslefvat blef upptäckt.

§ 25.

Mom. 1. Försök till sådant underslef, som i § 22 mom. 1 oförmäles, straffes, änskönt oloflig afverkning af hvitbetor ej följt, 1:sta gången med böter från och med 50 till och med 500 Rdr. Varder någon dermed ytterligare beträdd, böte dubbelt.

Mom. 2. Samma ansvar vare äfven den underkastad, som vidtager någon åtgärd, hvarigenom, vid uppvägningen af hvitbetorna, dessas vigt blifver af vågen oriktigt angifven.

§ 26.

Den, som olofligen öppnar eller borttager lås, eller bryter försegling eller blystämpling, som kontrolltjensteman å redskap anbragt till förekommande af dess obehöriga begagnande, straffes, äfven om icke någon oloflig afverkning eller försök dertill bevisligen egt rum, med böter från och med 50 till och med 1,500 Rdr.

§ 27.

Fabrikant, som under tjugo på hvarandra följande arbetsdygn, i medeltal per dygn afverkat mer än en femtedel utöfver hvad han hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i föreskrifven ordning anmält, böte från och med 100 till och med 500 Rdr, och ställe genast fullgod säkerhet för det emot tillökningen svarande skattebeloppet, på sätt i § 10 mom. 2 sägs.

§ 28.

Söker fabrikant genom nekad handräckning, vägradt företeende af handlingar eller fabriksböcker, eller på annat sätt, för kontrolltjensteman lägga hinder emot hans tjensteutföring, straffes med böter från och med 50 till och med 1,000 Rdr.

§ 29.

Uraktlåter eljest fabrikant något af hvad i denna författning eller gällande ordningsstadga föreskrifves, och för hvilket särskildt ansvar icke är bestämdt, straffes med böter från och med 10 till och med 100 Rdr, och ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande alltid att vid lämpligt vite honom ålägga, att sin skyldighet genast eller inom utsatt tid fullgöra, eller ock att låta betafverknigen tillsvidare afbryta.

§ 30.

Vägrar någon den, som enligt § 38 mom. 1 eger att för upptäckande af förbrytelser emot denna författning undersökning anställa, tillträde till rum eller byggnad, der enligt samma § undersökning ske må, eller söker emot sådan undersökning på annat sätt lägga hinder, böte från och med 100 till och med 1,000 Rdr.

§ 31.

När förbrytelse emot denna författning begås af arbetare eller annan person, som vid hvitbetssockerfabrik är anställd, stånde fabrikanten samma ansvar, som om han förbrytelsen sjelf utfört, såframt ej omständigheterna göra sannolikt, att densamma skett utan hans vetskap och vilja. Den, som förbrytelsen utfört eller deri tagit del och om dess lagstridighet måste anses hafva haft kännedom, vare dock jemväl underkastad ansvar efter samma grunder, som rörande delaktighet i brott i allmänhet äro stadgade.

§ 32.

Fabrikant, som sjelf eller genom annan åt någon vid hans fabrik anställd kontrolltjensteman såsom gåfva något gifver eller erbjuder, böte från och med 20 till och med 200 Rdr. Kontrolltjensteman, som gåfvan emottager, vare lika ansvar underkastad och miste derjemte sin befattning.

§ 33.

Mom. 1. Skulle kontrollör, uppsyningsman eller den, som är tjenstepligtig att förbrytelser emot denna författning åtala, beträdas med att, genom afsigtig underlåtenhet

af sina tjensteåligganden eller på annat sätt, medvetet hafva främjat försmällning af den afgift, fabrikant bör erlægga, straffes med fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

Mom. 2. Visar någon af förenämnde tjenstemän eller betjente försummelse eller vårdslöshet i sina åligganden, varde antingen för alltid eller under viss tid från tjensten eller befattningen skiljd, eller ock fälld till högst 200 Rdr böter.

§ 34.

Varder, till utrönande af förbrytelse emot denna författning, undersökning hos någon anställd emellan kl. 9 om aftonen och kl. 5 om morgonen, men sådan förbrytelse ej upptäckt, böte förrättningsmannen från och med 5 till och med 50 Rdr, der han ej finnes hafva till undersökningen haft giltig anledning.

§ 35.

Böter, som enligt denna författning ådömas, skola, om tillgång till deras gäldande ej finnes, förvandlas enligt allmän strafflag. Då tillverkningsavgift jemte böter blifvit ådömda, skola böterna sist uttagas, och om de ej kunna med penningar till fullo gäldas, skola de till fängelsestraff förvandlas.

§ 36.

Af böter, som enligt denna författning ådömas, tillfalle två tredjedelar åklagaren och en tredjedel fattigkassan i den stad eller socken, hvori den åtalade förbrytelsen blifvit begången. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

Art. V.

Föreskrifter rörande författningens verkställighet.

§ 37.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hålle hand öfver iakttagande af hvad i denna författning är stadgad.

§ 38.

Mom. 1. Lands- och stadsfiskaler, krono-, stads- och polisbetjente åligge att förbrytelser emot denna författning åtala.

Mom. 2. I öfrigt ege enhvar rättighet att för sådana förbrytelser anställa åtal, dock ej barn emot föräldrar, ej heller tjenstehjon, så länge de i tjensten äro, emot husbondefolk.

Mom. 3. Då åtal anställas af annan person än den, som i mom. 1 nämnd är, gifve han sin talan allmän åklagare så tidigt tillkänna, att denna må kunna målets utförande öfvervara.

§ 39.

Mom. 1. De i föregående § mom. 1 omförmälde allmänna åklagare ege att i hvarje lokal, som af enskild person eller bolag innehafves samt icke är inrättad uteslutande till boningsrum, anställa undersökning af förbrytelser emot denna författning; dock må af nämnde allmänna åklagare dylik undersökning icke verkställas i hvitbetssockerfabrik, så länge denna står under tillsyn af de i § 13 nämnde uppsyningsmän, så framt ej undersökningen blifvit af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anbefalld eller af vederbörande kontrolltjensteman begärd.

Mom. 2. Sådan undersökning bör göras i 2:ne vittens närvaro, och bör förrättningsmannen, för att tillgodonjuta det skydd, som honom dervid tillkommer, vid förrättningen på sig synbart bära påbjudet tjenstetecken, eller, innan förrättningen företages, fullmakt eller förordnande uppvisa.

Mom. 3. Bor förrättningsmannen inom orten eller är der allmänt känd, vare han frikallad från skyldigheten att sin behörighet sålunda styrka.

Art. VI.

Allmänna bestämmelser.

§ 40.

Med fabrikant menas öfverallt i denna författning den, som, i egenskap af egare, innehafvare, disponent eller verkställande direktör, har högsta inseendet öfver fabriks skötsel, och till hvilken derföre det i § 10 mom. 2 omförmälde tillståndsbevis är stäldt.

§ 41.

Hvad i denna författning blifvit stadgad om sockertillverkning af hvitbetor, gälle äfven om sådan tillverkning af andra sockerhaltiga rotfrukter.

Förslag till ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikerna i riket.

Art. I.

Om fabrikenas inrättning samt redskap för betornas uppvägning.

§ 1.

Uti hvitbetssockerfabrik skola alla rif- och skärmaskiner vara uppställda i ett rum och derstädes så anordnade, att inmatningen i desamma från kontrollpersonalens embetslokal i fabriken med lätthet kan öfvervakas.

§ 2.

Kontrolltjenstemännens i föregående § omförmälda embetslokal, hvars belägenhet och storlek genom lagen om hvitbetssockerbeskattningen äro bestämda, skall inåt fabriken hafva ett stort fönster så anbragt, att genom detsamma kan öfverses ej mindre vågen för betornas uppvägning, än inmatningen i rif- eller skärmaskinerna. Nämnda lokal förses af fabrikanten med ett skrifbord, 3:ne stolar och ett säkert samt i öfrigt lämpligt förvaringsrum för de till kontrollen hörande handlingar och öfriga effekter.

§ 3.

Ordningsnummern å alla i § 5 af beskattningslagen omförmälda apparater och fasta kärl, äfvensom kannerymden af de sednare, skola på tydligt och varaktigt sätt anbringas, antingen medelst oljefärg å sjelfva redskapen, eller ock på annat lämpligt sätt, som kontrollören godkänner.

§ 4.

Såväl den våg, hvarmed betornas vägning sker, som de behållare, i hvilka betorna framföras till vågen, skola vara förfärdigade i enlighet med modeller, som utaf chefen för den i Kongl. Civil-Departementet iurättade kontrollbyrån blifvit fastställda. Behållarne, hvilka förses med tydliga ordningsnummer, skola rymma minst 5 centner råa hvitbetor och alla hafva samma vikt. För att med lätthet kunna åvägabringa denna likhet i vigten, skall å hvarje behållare vara fästad en liten med lås försedd låda af jernplåt, i hvilken jern- eller blybitar kunna inläggas och hvartill nyckeln förvaras af uppsyningsmännen.

Art. II.**Om kontroll vid hvitbetssockerfabrik.**

§ 5.

Kontroll vid hvitbetssockerfabrik å tid, hvarunder enligt meddeladt tillståndsbevis afverkning af hvitbetor der må ega rum, utöfvas af kontrollör och uppsyningsmän. Under den öfriga delen af året utöfvas kontrollen derstädes i allmänhet endast af kontrollör.

§ 6.

Kontrollör förordnas af Kongl. Maj:t på förslag af chefen för den vid Kongl. Civil-Departementet inrättade kontrollbyrån, som eger bestämma, vid hvilken eller hvilka fabriker kontrollören skall utöfva tillsyn.

§ 7.

Uppsyningsman förordnas och inkallas i tjenstgöring af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; börande sökande till sådan befattning vid ansökningen, som skall vara af honom egenhändigt skrifven, foga ej mindre de bevis, hvarmed han vill styrka sin lämplighet för befattningen, än äfven, om han står i tjensteförhållande, att han erhållit den för befattningens emottagande erforderliga tjenstledighet.

§ 8.

Uppsyningsmännen lyda närmast under den för fabriken anställde kontrollör, och denne åter under chefen för den vid Kongl. Civil-Departementet inrättade kontrollbyrån; och äro såväl kontrollörer som uppsyningsmän pligtige ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som nämnde chef dem å embetets vägnar meddelar.

§ 9.

Kontrollörer och uppsyningsmän, hvilka icke förut, i egenskap af civila embets- och tjenstemän eller betjente, aflagt embets- och tjensteed, skola, innan de första gången inträda i tjengöring, sådan ed inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande aflägga.

§ 10.

Mom. 1. Uppsyningsmännens förnämsta åligganden äro: att uppväga alla de betor, som vid fabriken afverkas; att föra föreskrifna anteckningar och journaler; att noga öfvervaka, det icke betor afverkas, utan att de blifvit af dem behörigen uppvägda; att tillse, det de för kontrollen i öfrigt gifna stadganden städse iakttagas; och att, då de finna öfver-

trädelse af gällande föreskrifter vara begången, sådant efter omständigheterna antingen för kontrollören eller omedelbart för allmän åklagare ofördröjligen anmäla.

Mom. 2. Fördelningen af göromålen emellan uppsyningsmännen vid en fabrik bestämmes af kontrollören, i enlighet med de allmänna föreskrifter derom, som chefen för kontrollbyrån meddelar.

§ 11.

Innan uppsyningsmännen till tienstgöringsställe afresa, skola de genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg förses med hvitbetssockerbeskattningen rörande författningar och för kontrollens utfölvande erforderliga effekter samt följande efter fastställda formulärer upprättade böcker:

- a) anteckningsböcker, att begagnas hufvudsakligen vid betornas uppvägning, till det antal, att hvar och en af uppsyningsmännen erhåller ett exemplar för hvarje kalendermånad, hvarunder betafverkningen enligt fabrikantens anmälan är afsedd att fortgå;
- b) en vågjournal, i hvilken vägningsresultaten sammanföras;
- c) en bok, hvari regodöres för afbrott i betafverkningen; samt
- d) en bok, benämnd revisionsbok, i hvilken för kontrollen erforderliga anteckningar göras ej mindre af kontrollören, när han besöker fabriken, än af uppsyningsmännen, vid deras besök derstädes under Sön- och Helgdagar samt vid andra tillfällen, då af någon anledning betafverkningen hvilat, och deras ständiga närvaro i fabriken icke är nödig, hvarjemte i samma bok antecknas tiden, då redskap medelst försegling eller annan åtgärd stänges, samt när den åter frigöres.

§ 12.

Uppsyningsmännen skola infinna sig vid fabrik, der de blifvit anställda, minst 24 timmar före den tid, då afverkningen af betor derstädes enligt tillståndsbeviset må begynna, samt sina förordnanden för fabrikanten vid ankomsten förete.

§ 13.

Varder till tienstgöring inkallad uppsyningsman af sjukdom eller annat laga förfall hindrad att å tid, som i nästföregående § sägs, sig vid fabriken inställa, gifve han det för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ofördröjligen tillkänna.

§ 14.

Mom. 1. Har det föreskrifna antalet uppsyningsmän sig vid fabriken icke inställt å den i § 12 bestämda tid, skall den eller de, som tillstädeskommit, derom ofördröjligen

göra anmälan såväl hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande som hos kontrollören, och ege dessutom, om sådant för kontrollens behöriga utöfvande finnes nödigt, att i stad hos magistrat och å landet hos närmaste kronobetjent begära erforderligt biträde. Magistrat eller kronobetjent, hos hvilken sådan begäran skett, besörje då, att i uteblifven uppsyningsmans ställe annan tjenlig person ofördröjligen inställer sig vid fabriken, för att såsom uppsyningsman tjenstgöra, tilldess Kongl. Maj:ts Befallningshafvande annorlunda förordnar.

Mom. 2. Tillstädeskommer icke någon uppsyningsman å föreskrifven tid, åligger fabrikanten att sådant förhållande antingen hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller kontrollören ofördröjligen anmäla.

§ 15.

Sedan uppsyningsmännen till fabrik anländt och, på sätt i § 12 stadgas, sin behörighet hos fabrikanten styrkt, böra de begifva sig i fabriken och med ledning af de planritningar med tillhörande beskrifning, som fabrikanten jemlikt beskattningslagen är skyldig hålla dem tillhanda, göra sig noga underrättade om fabrikslokalerna och der befintliga apparater och maskiner, samt lås, försegling eller blystämpling, som under tider, då betafverkning icke eger rum, jemlikt § 22 bör vara antingen å rif- och skärmaskinerna eller å saftvinningsapparaterna anbragt, är i behörigt skick. Lås, försegling eller blystämpling må dock ej från nämnda maskiner och apparater borttagas, förrän desamma skola sättas i verksamhet.

§ 16.

Omedelbart innan uppvägningen af betor börjar, skall den uppsyningsman, som har första vakten, tillse, det vågen är riktig, samt att vigten af de behållare, hvori betorna uppvägas, är öfverensstämmande med deras gemensamma motvigt; och skall han anteckna resultatet af undersökningen i sin uti § 11 omförmälda anteckningsbok. Hvarje gång en uppsyningsman aflöser en annan vid vägningen, skall den förre anställa en dylik undersökning och resultatet på lika sätt i sin anteckningsbok inskrifva.

§ 17.

Mom. 1. Vid hvarje vägning bringas alltid en lika vigt betor på vågen. Vigtbeloppet bestämmes årligen af kontrollören för hvarje fabrik vid afverkningens början dock får detsamma ej understiga 5 centner.

Mom. 2. De behållare, hvori betorna vid vägningen befinna sig, böra, såvidt ske kan, alltid i samma ordningsföljd framföras till vågen.

§ 18.

Vid eller i närheten af rif- eller skärmaskinerna må betor icke uppläggas, och skola derföre de uppvägda betorna alltid direkte ur behållarne i rif- eller skärmaskinerna inmatas.

§ 19.

Mom. 1. Efter hvarje vägning inskrifver vakthafvande uppsyningsman genast med bläck i sin anteckningsbok tiden då vägningen skedde, behållarens ordningsnummer och betornas nettovigt. Efter slutet af hvarje vakt hopsummerar han vigten af de under vaktens uppvägda betorna, och, sedan summeringen blifvit af efterträdaren granskad och i anteckningsboken attesterad, införer han resultatet i vägjournalen.

Mom. 2. Vägjournalen afslutas för hvarje kalendermånad å första helgfria dag efter månadens utgång eller, då afverkningen för tillverkningsåret upphör, å nästa helgfria dag derefter. Hvarje sådan afslutning granskas och bestyrkes till sin riktighet såväl af samtliga uppsyningsmännen som af kontrollören, så snart han till fabriken anländer.

Mom. 3. Efter hvarje tillverkningsperiods slut upprättas af denna journal ett sammandrag för hela tillverkningsperioden.

§ 20.

Vid hvarje sådan afslutning af vägjournalen, som nästföregående § mom. 2 omförmäler, skola uppsyningsmännen af nämnda journal taga 3:ne utdrag, innehållande afslutningens resultat; och skola af dessa utdrag, sedan de af kontrollören blifvit granskade och bestyrkte, tvenne med först afgående post af honom afsändas, det ena till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och det andra, åtföljdt af uppsyningsmännens anteckningsböcker för föregående månad, till chefen för kontrollbyrån, samt det tredje tillställas fabrikanten.

§ 21.

Uti den i § 11, punkten *c*), omförmälda bok antecknar vakthafvande uppsyningsmannen de afbrott i betafverkningen, som under hans vakt inträffa, tiderna, då de börja och sluta, samt anledningen till desamma. Han införer deri äfven totalvigten af de under hans vakt uppvägda betor samt uträknar och antecknar, huru mycket betor rif- eller skärmaskinerna, under den del af vaktens dessa varit i regelbunden gång, i timman afverkat. Boken afslutas för hvarje kalendermånad, då medelafverkningen per timme verklig arbetstid under hela månaden uträknas och inskrifves, hvarefter räkningens riktighet af samtliga uppsyningsmännen genom deras underskrift bestyrkes.

§ 22.

Mom. 1. Under Sön- och Helgdagar, äfvensom eljest, då afverkningen af betor tillfälligtvis måste hvila längre än 6 timmar, skall den uppsyningsman, under hvars vakt afbrottet inträffar, med lås, försegling eller blystämpling stänga rif- och skärmaskiner; och skola dessa maskiner derföre vara så inrättade, att sådant stängsel på fullt betryggande sätt lätteligen kan å dem anbringas.

Mom. 2. Om af någon anledning, t. ex. behof att reparera rif- eller skärmaskiner, det i föregående mom. beskrifna förfarande icke skulle kunna användas, skola i stället saftvinningsapparaterna på lika sätt stängas.

Mom. 3. Hvad i föregående momenter blifvit stadgadt om anbringande å redskap af lås, försegling eller blystämpling skall jemväl tillämpas vid betafverkningens slut. Möter deremot giltigt hinder, eger kontrollören att vidtaga annan säkerhetsåtgärd, som han anser mot olofflig afverkning betryggande; dock skall han i sådant fall hos chefen för kontrollbyrån derom ofördröjligen göra anmälan.

§ 23.

Mom. 1. Å de tider, då redskap, enligt nästföregående §, mom. 1 och 2, medelst lås, försegling eller blystämpling är försatt ur bruk, skall hvarje uppsyningsman minst en gång i dygnet göra besök i fabriken, för att tillse, det förenämde anordning är i behörigt skick, och sina iakttagelser såväl derom som om öfriga, i revisionsbokens rubriker angifna, förhållanden i samma bok inskrifva.

Mom. 2. Har åter vid sådana tillfälliga afbrott i afverkningen, hvarom i nästföregående § mom. 1 sägs, hvarken rif- och skärmaskiner eller saftvinningsapparater kunnat på föreskrifvet sätt stängas, är hvarje uppsyningsman pliktig att minst fyra gånger i dygnet besöka fabriken, för att förvissa sig, det ingenting oloffligt der förehafves, samt i revisionsboken göra behöriga anteckningar.

§ 24.

Befinnes medelafverkningen under 20 på hvarandra följande arbetsdygn med mer än en femtedel öfverstiga den af fabrikanter till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uppgifna, skall sådant af uppsyningsmännen ofördröjligen anmälas för bemälda Befallningshafvande, som, ifall fabrikanter ej genast ställer antaglig säkerhet för det skattebelopp, hvilket motsvarar den ökade afverkningen, eger förbjuda all afverkning, intilldess dylik säkerhet blifvit ställd.

§ 25.

Uppsyningsmännen skola omsorgsfullt förvara ej blott alla kontrollen rörande handlingar, utan ock lås, embetssigill och andra effekter, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller kontrollören blifvit till dem öfverlemnade, så att ingen obehörig person må till dem ega tillgång.

§ 26.

Då giltiga skäl göra tjänstledighet för uppsyningsman behöflig, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller kontrollör sådan bevilja och, då så erfordras, annan lämplig person förordna att den tjänstledige uppsyningsmannens befattning under tiden bestrida. Kontrollören eger dock icke bevilja tjänstledighet för längre tid än en vecka, hvarföre, om längre tjänstledighet erfordras, sådan bör hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sökas.

§ 27.

Insjuknar uppsyningsman under tid, då han vid hvitbetssockerfabrik är i tjänstgöring, så att han ej kan sina tjänsteåligganden fullgöra, skall han, derest han det förmår, eller i motsatt fall annan vid fabriken anställd uppsyningsman sådant ofördröjligen anmäla hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller kontrollören, på det annan uppsyningsman, om så erfordras, må kunna vid fabriken anställas. Skulle vikarie mycket skyndsamt behövas, ege uppsyningsman derjemte att om förhållandet göra anmälan, i stad hos Magistrat och på landet hos närmaste kronobetjent, hvilka då föranstalte, att uppsyningsmansbefattningen varder af tjenlig person bestridd, intilldess den af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller kontrollören förordnade uppsyningsmannen hinner anlända.

§ 28.

Mom. 1. För resor i tjänsteärenden tillkomme uppsyningsman resekostnads- och traktamentsersättning enligt åttonde klassen i gällande resereglemente. Uppsyningsman, som är bosatt utom det län, der han blifvit anställd, må dock ej vid reseräkning uppgörande för resorna till och från tjänstgöringsorten upptaga längre väg än från länsgränsen samt dit tillbaka.

Mom. 2. Uppsyningsmans resekostnads- och traktamentsersättning anordnas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till utbetalning å landträneriet, sedan hans reseräkning blifvit behörigen granskad. Tjänstgöringsarvodet, hvilket utgår från kl. 12 den dag, då hans tjänstgöring vid fabriken börjar, till samma tid den dag, då tjänstgöringen derstädes

upphör, ege han utbekomma antingen för en månad i sender, om han sådant önskar, eller ock vid tjenstgöringstidens slut; dock må slutliqvid ej ske, förrän emottagna kontrolleffekter och tjensthandlingar blifvit behörigen aflemnade.

§ 29.

Den, som i något af de fall, hvilka i §§ 14, 26, 27, 30 och 37 omförmälas, blifvit satt i uppsyningsmans ställe, åtnjute under sin tjenstgöringstid samma arvode och öfriga förmåner, som uppsyningsman tillkommer.

§ 30.

Gör uppsyningsman sig skyldig till oredlighet, oskicklighet, opålitlighet eller liknödhet, eller underlåter han efterkomma af kontrollören honom i tjensten gifna föreskrifter, ege denne att honom från utöfningen af uppsyningsmansbefattningen genast skilja och annan tjenlig person förordna att befattningen bestrida, tilldess Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som ofördröjligen bör om åtgärden underrättas, i ämnet beslutat.

§ 31.

Så snart kontrollör blifvit förordnad, insände han uppgift å sin adress, dels till chefen för kontrollbyrån, dels ock till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det eller de län, hvarest de under hans tillsyn stående fabriker äro belägna, och skulle hans adress sedermera komma att förändras, vare han jemväl pligtig att nämnda myndigheter derom underrätta.

§ 32.

Mom. 1. Under den tid afverkning af betor vid fabrik eger rum, skall kontrollör minst en gång i veckan besöka fabriken, för att tillse, det uppsyningsmännen sina pligter behörigen fullgöra, meddela dem nödiga föreskrifter och anvisningar, granska deras anteckningsböcker och öfriga kontrollen rörande handlingar och derom i desamma göra anteckning, äfvensom undersöka de vågar och vigter, hvarmed betorna uppvägas.

Mom. 2. Sedan afverkning af betor för tillverkningsåret vid fabrik upphört, skall kontrollör, intilldess betafverkning der ånyo börjar, minst en gång i månaden besöka fabriken, så framt ej chefen för kontrollbyrån honom från sådant besök under en eller annan månad frikallar.

Mom. 3. Finner kontrollör vid tjänstebesök i fabrik något att anmärka, föreskrifve han skyndsamt rättelse, och är öfverträdelse begången, som till åtal bör föranleda, göre han hos allmän åklagare om förhållandet ofördröjligen anmälan.

§ 33.

Mom. 1. Vid sina i nästföregående § omnämnda besök skall kontrollör jemväl taga noggrann kännedom om de fabriksböcker, hvilka fabrikanten är skyldig föra och vid anfordran hålla kontrollören tillhanda, samt utur dem i en särskild anteckningsbok införa de uppgifter, som chefen för kontrollbyrån bestämmer.

Mom. 2. Före den 15 i hvarje månad skall kontrollör till chefen för kontrollbyrån insända afskrift af nämnda anteckningsbok för sistförflutna månad.

§ 34.

Af hvad kontrollör vid tjänstebesök i fabrik ur de i föregående § omförmälda fabriksböcker eller på annat sätt inhemtar rörande fabrikationens tekniska eller ekonomiska förhållanden, må han, vid ansvar såsom för tjänstefel, icke göra annat bruk än hans tjänstepligt honom ålägger.

§ 35.

Inom 14 dagar efter hvarje månads slut insände kontrollör till chefen för kontrollbyrån uppgift å de hvitbetssockerfabriker, han under månaden besökt, tiderna för besöken och hvad anmärkningsvärdt dervid förefallit. Inträffar under månadens lopp något af större vikt, bör anmälan derom genast till bemälda byråchef insändas.

§ 36.

Mom. 1. Kontrollör åligger att inom 14 dagar, sedan afverkningen af betor vid fabrik, som varit ställd under hans tillsyn, för tillverkningsåret upphört, till chefen för kontrollbyrån insända de fabriken tillhörande i § 11, punkterna b, c, och d, upptagna kontrollhandlingar, jemte uppgift å uppsyningsmännen vid fabriken, deras yrken och tjänstgöringstid.

Mom. 2. Han skall ock inom den 10 September hvarje år till nämnde byråchef insända, i enlighet med fastställt formulär sammanställde, statistiska uppgifter rörande hvarje under hans tillsyn ställd fabrik.

§ 37.

Kontrollör ege, när han så finner lämpligt, att från en fabrik till annan förflytta uppsyningsman samt föranstalta, att dennes befattning varder af tjenlig person uppehållen, tills annan uppsyningsman hinner anlända. Sådan åtgärd skall dock af kontrollören hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ofördröjligen anmälas.

§ 38.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ege, då han så för godt finner, att från kontrollör infordra yttrande och förslag rörande uppsyningsmäns antagande vid de särskilda hvitbetssockerfabrikerna inom länet. Kontrollör bör dock, när han finner omständigheterna sådant påkalla, till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande själfmant göra framställningar i oförmälda hänseende.

§ 39.

Kontrollörs aflöning bestämmes af Kongl. Maj:t, sedan chefen för kontrollbyrån med underdånigt förslag derom inkommit. För resor i tjensteärenden tillkomme kontrollör resekostnads- och traktaments-ersättning enligt 5:te klassen af gällande resereglemente, hvilken ersättning utbetales från ränteriet i det län, der tjenstgöringen egt rum, och, om tillsynen sträckt sig till fabriker belägna i flera län, från ränteriet i det län, som i kontrollörens förordnande först nämnes, sedan reseräkningen blifvit af kontrollbyrån granskad och godkänd.

§ 40.

De för kontrollen å hvitbetssockerbeskattningen behöfliga effekter och handlingar varda på requisition Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillsända genom kontrollbyrån, som dervid uppgifver de pris, efter hvilka förkomne eller skadade effekter skola ersättas.

§ 41.

Rörande förvaring, utdelning, redovisning och afskrifning af dylika effekter, gälle hvad om de för kontrollen af bränvinstillverkningen behöfliga instrumenter m. m. i dessa hänseenden är stadgadt.

§ 42.

Chefen för kontrollbyrån, hvilken har öfverinseendet öfver kontrollen å hvitbetssockertillverkningen i riket, tillkomme att, utöfver hvad i beskattningslagen och denna

ordningsstadga är vordet föreskrifvet, meddela kontrollörer och uppsyningsmän erforderliga instruktioner, äfvensom att fastställa formulärer till alla kontrollen rörande böcker och handlingar.

§ 43.

Derest fabrik för bearbetning af torkade betor skulle här i landet uppstå, komma för sådan fabrik särskilda föreskrifter att meddelas i de delar, der denna ordningsstadga icke är tillämplig.

Innehållsförteckning.

Underdånigt betänkande	sid. 3.
Förslag till förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket	» 30.
Förslag till ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikerna i riket	» 41.
